

Гъахъун

Къабулнавай къайда тирвал, и ктаб кхъейди Барнабадин хтул Ягъя Марк я. Иса Месигъдин* тербет инсанрин арада чукІурунин карда ада сифтедай Илчи* Павелахъ галаз, ахпани (чи эрадин 60-йисара) Илчи* Петрудихъ галаз Римда* зегъмет чІугуна.*

Им къуд Шад Хабардикай виридалайни куъруъди я. Алай аямдин ахтармишунардайбурукай гзафбуру и ктаб муъкуъбурулай вилик кхъенвай сад лагъайди яз ва адакай, чпин ктабар кхъидайла, МатІаяни Лукади менфят къачурди яз гъисабзава. Иса Месигъди* Вичин ибадатдин* крар къилиз тухвай къван вахтунда кеферпатан Палестинада ва Јрусалимда Ада Вичин уъмуърдин эхиримжи гъафтеда авур кІвалахриз Марка къилин фикир гузва. Марк Иса Аллагъдин Хва* тирди ва гъар са азардал, азабдал ва ажалдал гъалиб жедай гъукум гвайди тирди къалуриз алахъзава. Марка я Иса дидедиз хъуникай, я Адал чан хтайдалай* къулухъ хъайи вакъиаяр галай-галайвал къиле финикай кхъизвач.*

Марк вичин Шад Хабарда гъалтзавай арамей чІалан гафарин гъавурда кІелзавайди тваз алахъзава. И карди Марка Шад Хабар,* Иса яшамииш хъайи Израилда къиле фейи Адан гъерекатар анин яшайишдин гъаларихъ галаз таниш тушир кІелзавайбуруз чирун патал, кхъейди къалурзава.*

Ягья пайгъамбардин чирвал

1 ¹Аллагъдин Хва* Иса Месигъдикай* Шад Хабардин* эвел ихътинди я. ²Яшай пайгъамбарди* Вичин ктабда «Килиг, Валай вилик За Зи чархачи ракъурзава, ада Ви вилик Вун къведай рехъ гъазурда. ³Баябан чуълда гъарайзавайдан ван чкИда: „Реббидиз* рехъ гъазура, Ви рехъ дуъзди ая“» кхъенвайвал, ⁴баябан чуълда инсанрив циз гъахъиз* таз Ягья пайгъамбар* пайда хъана. Ада, ша куъне туба ая*, и кар кыле тухун патал, циз гъахъ* ва гъа чIавуз Аллагъди гъил къахчуда лугъуз, вязер-насигъатар гузвай. ⁵Вири Ягъудиятдай* ва Ярусалимдай адан патав инсанар къвезвай, чпин гунагъар хиве къазвай ва адан кап алаз Ярдан вацIа циз гъахъзавай*. ⁶Ягъдал* деведин сун пекер алай, юкъвани тумаждин гъяркъуь чIул авай. Ада незвайди цицIерни чIуру чIижерин вирт тир. ⁷Вичин вязера ада лугъузвай:

– Зи гуьгъуьнлай къвезвайди залай Къудратлуди я. Зун Адан кIвачин къапарин чIулар ахъайизни лайихлу туш. ⁸За квеv циз гъахъиз* туна, Ада, лагъайтIа, квеv Пак Руьгъдиз* гъахъиз тада.

Иса циз гъахъун ва синагъ авун

⁹Йикъара са юкъуз Иса, Галилейда* авай Назарет шегъердай атана, Ягья пайгъамбардин* гъил алаз Ярдандин циз гъахъна*. ¹⁰Иса цяй экъечIдайла, Адаз цавар ахъа хъана ва лифрен шикилда аваз цаварилай Вичин винел эвичIавай Пак Руьгъ* акуна. ¹¹Цаварилай рахадай ван атана:

– Вун Зи РикI алай Хва я, Зи шадвал Валди я.

¹²Идалай къулухъ гъасятда Пак Руьгъди* Иса баябан чуълдиз тухвана. ¹³Ана Ам яхцIур юкъуз ничхиррин арада, Вич рекъяй акъудиз кIанзавай ШейтIандин хурук хъана. Адаз малаикри къуллугъ ийизвай.

Исади кьуллугъ авунин эвел

¹⁴ Ягъя пайгъамбар* дустагъ авурдалай кьулухъ, Иса Галилейдиз* Аллагъди ракъурдай Шад Хабардикай* муштулухар гуз фена.

¹⁵ — Аллагъди пачагъвал ийидай вахт атана мукъвал хъанва! — лагъана Ада. — Ша куъне туба ая*, Шад Хабардин* чІалахъ хьухъ!

¹⁶ Садра Галилейдин гьуьлуьн* кьерехдай физвайла, Исадиз балугъчияр тир Симунни адан стха Андрей акуна. Абуру гьуьлуьз чил вегъизвай.

¹⁷ — Зи гуьгъуьнаваз ша, — лагъана Исади. — За квекай инсанар къадай балугъчияр ийида.

¹⁸ Чпин чилерни туна, абур Адан гуьгъуьнаваз фена.

¹⁹ Са тІимил къван мад рехъди фейила, Исадиз Зебедейн рухваяр тир Якъубни* Ягъя* акуна. Абуру, луйткведа ацукъна, чилер туйкІуьр хьийизвай. ²⁰ Гьасятда Исади Вичихъ галаз гьабурузни ша лагъана. Чпин буба Зебедейни адан гъилик кІвалахзавайбур луйткведа туна, Якъубни* Ягъя* Адан гуьгъуьнаваз фена.

Чуру жин хкудун

²¹ Абур атана Кефернагъумдиз акъатна. Киш юкъуз* Иса синагугдиз* фена ва инсанриз чирвилер гана. ²² Вири Адан насигъатрал гьейран хъанвай, вучиз лагъайтІа Исади тавратдарри* хьиз ваъ, гьукум гвайда хьиз Вичин чирвилер инсанрал агакъарзавай.

²³ И чІавуз ана чІуру жин* квай са кас авай.

²⁴ — Ваз чавай вуч кІанзава, Назаретви Иса? — гъарайна ада. — Вун чи эхир ийиз атанвайди яни? Вун вуж кас ятІа заз чизва. Вун Аллагъдин Пакди* я!

²⁵ — ЛипІ хъана, экъечІ адай! — эмир гана Исади жиндиз*.

²⁶ А кас зурзурна, жин* гъарай галаз адай акъатна. ²⁷ Вири мягътел хъана.

— Им вуч лагъай чІал я? — сада садавай хабар къаз хъана абуру. — Ибур чаз ван тахъай гафар я! Адахъ гъатта

чІуру жинерризни* кваз эмирдай гуж ава, жинерарни* Адаз табий жезва.

²⁸ Гъа чІавалай Адакай вири Галилейда* ва патарив гвай чкайра ван-сес чкІана.

Гзафбур сагъар хъувун

²⁹ Синагугдай* экъечІна, Иса Якъубни* Ягъя* галаз Симунанни Андреян кІвализ фена. ³⁰ Симунан яран диде ифин кваз къатканвай, абуру Исадиз адан гьалдикай ихтилатна. ³¹ Дишегълидин патав атана, Исади гъил къуна ам къарагъарна. Адан ифин алатна. Дишегъли абурун къилел-кІвачел элкъвез эгечІна.

³² Нянихъ рагъ акІизвайла, Исадин патав азарлубурни жинерар* квайбур гъиз хъана. ³³ Шегъерда авай къванбур вири Ам авай кІвалин ракІарихъ атана. ³⁴ Адани жуьреба-жуьре азарар квай гзафбур сагъар хъувуна, гзафбурукай жинерар* хкудна. Ада Вич вуж ятІа чизвайдакай рахун жинерриз къадагъа авуна.

Галилейда чирвилер гун

³⁵ Экуьнахъ фадамаз, рагъ экъечІдалди къарагъна, Иса, дуьаяр авун патал, касни авачир чкадиз фена. ³⁶ Симун ва адан юлдашар Исадин гуьгъуьна гъатна. ³⁷ Ам жагъайла, абуру лагъана:

— Вири Вахъ къекъвезва.

³⁸ — Ша чун мукъув гвай хуьреризни шегъерриз фин, — лагъана Исади. — За гъанра Шад Хабардикай* муштулухар гуда, Зун атунни гъа кар патал авунвайди я.

³⁹ Гъа икІ, Ада, вири Галилейда* къекъвез, синагугра* Шад Хабардикай* муштулухар гузвай ва жинерар* хкудзавай.

Жузам азар квайди сагъарун

⁴⁰ Садра Исадин патав жузам* азарди къунвай са кас атана ва метІер чилиз ягъна, минетар ийиз лагъана:

— Ваз кІан хъайитІа, Вавай зун сагъар хъийиз жеда!

⁴¹ Исадиз адан язух атана, адак гъил кягъна, лагъана:

— КІанзава заз. Сагъ хъхъухъ!

⁴² Гъа гафунилай кьулухъ, гъасятда жузам* хкатна, ам михъи* хъхъана. ⁴³ А кас гъанал аламаз Исади адавай кІевелай тІалабна:

⁴⁴ — Килиг гъа, гъич садазни чуькъмир, амма, хахамдин* патав фена, жув гъадаз кълура. Вун азар хкатунин сагълугъдай Муса пайгъамбардин* Къанундив* къадай кьурбандни* це. Гъа идалди вун сагъ хъхъанвайди чир хьурай.

⁴⁵ А инсанди, анай хтана, виридаз хъайи-хъайивал ихтилатиз хъана. Гъавиляй, Исадивай ачухдаказ шегъерриз хъфиз жезвачир. Ам шегъердин къерехда касни авачир чкайра акъваззавайтІани, Адан патав виринрай инсанар къвезвай.

Фалужди ягънавайди сагъар хъувун

2 ¹ Са къадар йикъар алатайла, Иса Кефернагъумдиз хтана. Ам кІвале авайдакай вири шегъердиз ван хъана. ² Гъасятда кІвал инсанрай ацІана, ракІаривни чка гумукънач. Исади абурал Аллагъдин гаф агакъариз хъана. ³ Адан патав са къадар инсанар атана, абурукай кьуд касди фалужди ягънавай сад гъана. ⁴ Гзаф инсанар хьуниз килигна, Исадин мукъув агатдай мумкинвал тахъайла, мес кьунвайбуру Иса авай кІвалин къавай тІеквен акъудна, гъанай азарлуди агъуз авудна. ⁵ Исади, абур Вичин имандал атанвайди акурла, фалужди ягънавайдаз лагъана:

— Ви гунагърилай гъил къахчунва, чан хва!

⁶⁻⁷ Анал тавратдаррикайни* са бязибур ацукънавай.

«Ида аси* ихтилатар вучиз ийизва?» фикирна абуру. «Тек са Аллагъдилай гъейри, гунагърилай гъил нивай къахчуз жеда?»

⁸ Абуру ихътин фикирар ийизвайди Исадин рикІиз аян хъана.

– Вучиз куьне куь рикIера а фикирар тунва? – лагъана Ада абуруз. – ⁹Фалужди ягънавайдаз вуч лугъун регъят я? «Ви гунагърилай гъил къахчунва» лугъудани, я тахъайтIа «Къарагъ, месни къахчуна ахлад»? ¹⁰⁻¹¹Амма виридан гунагърилай гъил къахчудай ихтияр Инсандин Хцихъ* авайди квез чир хъун патал, За фалужди ягънавайдаз лугъузва: «Къарагъ, жуван месни къахчуна кIвализ ахлад!»

¹²Ам гъасятда къарагъна, вичин месни къахчуна, виридан виликай тIуз хъфена. Анал алайбур вири мягтел хъана.

– Ихътин кар чаз садрани акурди тушир, – лугъузвай абуру Аллагъдиз шукур ийиз.

Леви Исадин тилмиз хъун

¹³Иса мад гъуьлуьн къерехдал фена. Халкъ атана Адал алтIушна. Адани абуруз чирвилер гана. ¹⁴Гъуьлуьн къерехдай фидайла, Адаз Гъалфеян хва Леви харж кIватIдай чкадал ацукънаваз акуна.

– Зи гуьгъуьнаваз ша! – лагъана Исади.

Амни, къарагъна, Адан гуьгъуьнаваз фена.

¹⁵Ахпа Исади Левидин кIвале фу незвай. Исадихъ ва Адан тилмизрихъ* галаз ана харж кIватIдайбурни* гунагъкарар гзаф авай. Адан гуьгъуьна абурукай гзафбур жедай. ¹⁶Харж кIватIдайбурухъни* гунагъкаррихъ галаз санал Исади фу нез акурла, фарисейрин* арадай акъатнавай тавратдарри* Адан тилмизриз* лагъана:

– Ада харж кIватIзавайбурухъни гунагъкаррихъ галаз вуч лагъана фу незва?

¹⁷И гафар ван хъайила, Исади абуруз лагъана:

– Жерягъдихъ дирибур ваъ, азарлубур муьгътеж жеда. Зун михъибуруз ваъ, гунагъкарриз Зи патав эвериз атанвайди я.

Сив хуьникай лугьун

¹⁸ Гъа чІавуз Ягъя пайгъамбардин* тилмизри* ва фарисейри* сив хуьзвай. Са шумуд касди, Исадин патав атана, лагъана:

— Ягъя пайгъамбардин* ва фарисейрин* тилмизри* сив хуьзва*, бес Ви тилмизри* вучиз сив хуьзвач*?

¹⁹ — Чам чпихъ галамай къван гагъда мехъерин мугъманривай сив хвена* яз акъвазиз жедани? — лагъана Исади. — ²⁰ Амма са чІав атана, чпивай чам къакъуддайла, абуру сив хуьда*.

²¹ Гъич садани цІуру пекиниз цІийи парчадикай пине ягъдач. ЯгъайтІа, цІийида цІуруди акъажна, тІеквен амайдалайни чІехи ийида. ²² Гъич садани цІийи чехир куьгъне целериз цадач, цайитІа, чехирди куьгъне цел хъиткъинарда — вун чехирдикайни жеда, целерикайни; цІийи чехирдиз цІийи целер герек я.

Киш йикъан гъавурда тун

²³ Са киш юкъуз* Иса къуьлер экъечІнавай никІяй физвай. Рекъе Адан тилмизри* къуьлуьн къилер атІуз хъана. ²⁴ И кар акур фарисейри* Исадиз лагъана:

— Вучиз абуру киш юкъуз* къадагъа кар ийизва?

²⁵ — Давуд* пачагъ ва адахъ галайбур гишинвилик жаздан хъанвайла, абуру вуч авунатІа куьне Пак Каламдай* садрани кІелначни мегер? — жаваб гана Исади. — ²⁶ Им къилин хахам* Абиятар тир девирда хъайи кар я. Давуда*, Аллагъдин КІвализ* гъахъна, хахамрилай* гъейри садазни недай ихтияр авачир, Аллагъдиз акъуднавай фар къачуна, вичини тІуьна, галайбурузни гана.

²⁷ Ахпа Исади давамарна:

— Инсан киш югъ* патал ваъ, киш югъ* инсан патал халкънавайди я. ²⁸ ГъакІ хъайила, Инсандин Хва* киш йикъан* Агъани я.

Киш юкъуз сагъарун

З ¹Мад садра киш юкъуз* Иса синагугдиз* атана. А юкъуз ана гъил члахъ хъанвай са инсан авай. ²Бязибуру Исадилай вил алудзавачир. Адак тахсирар кутун патал, Ада киш юкъуз* начагъди сагъардатІа лугъуз, абуру Ам вилив хуъзвай. ³Исади члахъ гъил галай касдиз лагъана:

– Виридаз аквадайвал юкъвал акъваз.

⁴Анал алай фарисейризни* Ада лагъана:

– Киш юкъуз* хъсанвал авун лазим яни, я тахъайтІа писвал? Уъмуър хвена кІандани, я тахъайтІа пучна кІандани?

Амма абурай гафни акъатнач. ⁵Абуруз хъел кваз вил ягъна, абурун рикІер къван хъунал гъайиф чІугуна, Исади а инсандиз лагъана:

– Ви гъил инихъ ая.

Адани лагъайвал авуна. Адан гъил сагъ хъхъана. ⁶Фарисейри*, анай экъечІна, Гъируд* пачагъдин терефдаррихъ галаз Иса рекъидай рекъер жагъурун патал меслят авуна.

Исадин гуьгъуьнаваз гзаф халкъ фин

⁷⁻⁸Иса Вичин тилмизарни* галаз гъуьлуьн къерехдал фена. Галилейдай*, Ягъудиятдай*, Ярусалимдай, Идумейдай, Ярдан вацІун а патай ва гъакІни Тирдинни Сидундин патарив гвай чкайрайни Адан крарикай хабар авай гзафбур Исадин гуьгъуьна аваз фена. ⁹Гзаф инсанар кІватІ хъуниз килигна, Исади, Вич басрухра гъат тавун патал, тилмизриз* Вичиз къилди луеткве гъазура лагъана. ¹⁰Ада гзафбур сагъар хъувуна лугъуз, азарар квайбур, Исади чпик гъил къягъна кІанз, Адав агатиз кІанз алахънавай. ¹¹ЧІуру жинерар* квайбуру Ам акурвалди, Адан вилик ярх хъана, гъарайзавай:

– Вун Аллагъдин Хва* я!

¹²Амма Ада абуруз Вич вуж ятІа лугъун кІевелай къадагъа ийизвай.

Цікьвед илчи хкягъун

¹³ Ахпа Ам пелел экъечІна ва Вичиз кІандайбурузни эверна. Абурни Адан патав атана. ¹⁴⁻¹⁵ Вичихъ галаз са рекъе хъун патал ва гъар санихъ Шад Хабардикай* муштулухар гуз ракъурун патал, Исади абурукай цікьвед кас хкягъна. Ада абуруз жинерар* хкуддай къуват гана. И цікьвед касдиз Исади илчияр* лагъана тІвар гана. ¹⁶ Ада хкягънавай цікьвед илчи* ибур тир: Ада Петру лагъана тІвар гайи Симун, ¹⁷ Зебедеян рухваяр Якъубни* Ягъя* (Исади абуруз Бунаржис, яни цавун гугрумрин рухваяр лагъана тІвар гана), ¹⁸ Андрей, Филип, Барталамай, МатІай, Тіума, Гьалфеян хва Якъуб*, Таддай, Симун Миллетчи* ¹⁹ ва гъакІни Ам маса гайи Искарият Ягъуд*.

Исадик тахсир кутун

²⁰ Ам кІвализ хтайла, аниз мад акъван инсанар атана хъи, Исадизни Адан тилмизриз* ацукъна фу недай мажал хъанач. ²¹ И кардикай Исадин мукъва-къилийриз хабар хъайила, абур Ам хутахиз атана, вучиз лагъайтІа абуру «Ам Вич Вичик квач» лугъуз фикирзавай. ²² Ярусалимдай атай тавратдарри* лугъузвай:

– Адак Баал-Зевул* акатнава! Жинерар* хкуддай къуватни Ада гъадавай къачузва!

²³ Инал Исади тавратдарриз* эверна, абуруз къисаяр мисал гъиз эгечІна:

– ШейтІанди ШейтІан гъикІ чукурда? ²⁴ Са пачагълугъ сад садаз акси къве патал пай хъайитІа, а пачагълугъ яргъалди амукъдач. ²⁵ Хизан къве патал пай хъайитІа, а кІвал чІур жеда. ²⁶ ШейтІан вич вичиз акси хъайитІа, ШейтІандивай давам гуз жедач, адан эхир пуч жеда. ²⁷ Низ гужлу касдин кІвал атІуз кІанзаватІа, ада эвелни-эвел къуватлудан гъилер-кІвачер кутІунна кІанда, ахпа адан кІвал тарашиз жеда. ²⁸ За квез рикІивай лугъузва: инсанрин вири гунагърилайни, абуру ийизвай чІуру ихтилатрилайни гъил къахчуда, ²⁹ амма вуж Пак Рухъдикай* чІурукІа

рахаз хъайитІа, адалай гъич садрани гъил къахчудач. Ам гунагъ инсандик даим кумукъда.

³⁰ Иса гъа икІ рахана, вучиз лагъайтІа тавратдарри* «Адак чІуру жин* акатнава» лугъузвай.

Исадин дидени стхаяр

³¹ Ахпа Исадин дидени стхаяр атана, къецел акъвазна. Абуру, Исадиз эверун патал, са кас ракъурна. ³² Инсанар Иса юкъва туна ацукънавай. Абуру Адаз лагъана:

– Ингъе, ви дидени, стхаярни вахар къецел ала, абуру Вун хабар къазва.

³³ – Зи диде, зи стхаяр-вахар вужар я? – жаваб гана Ада. ³⁴ Ацукънавайбурулай вил элкъурна, Ада лагъана:

– Ингъе Зи диде ва Зи стхаяр-вахар! ³⁵ Аллагъдин къаст ни кылиз акъудзаватІа, гъам Зи стхани я, вахни я, дидени.

НикІиз тум вегъизвайдакай къиса

4 ¹ Исади гъуьлуьн къерехда мад чирвилер гуз хъана. Вичин патав гзаф инсанар атуниз килигна, Ам луйткведиз акъахна. Халкъ гъуьлуьн къерехда амукъна. ² Луйткведа ацукъна, Ада яргъалди Вичин насигъатар къисайралди инсанрал агакъарзавай. Ада халкъдиз ихътин къиса ахъайна:

³ – Яб це! Йикъарикай са юкъуз лежбер никІе тум цаз фена. ⁴ Ада тум вегъидайла, са бязи тварар рекъин къерехрал аватна, алтІушай къушари абур кІуфар ягъиз тІуьна. ⁵ Са бязи тварар къван квай чкадиз аватна. И тварар фад экъечІна, вучиз лагъайтІа абур накъв тІимил квай чкадиз аватна. ⁶ Рагъ экъечІайла, цІирер шуйткъвена, чІварахар галачирбур хъиз къурана. ⁷ Са бязи тварар къалгъанар квай чкадиз аватна. Къалгъанри чІехи жердавай цІирер басмишна. Гъавиляй абуру бегъер гъанач. ⁸ Амай тварар мублагъ чилел аватна ва абуру цІир авуна, дигмиш хъана, бегъерни гъана – сада къанницІуд твар, муькуьда – пудкъад, амайбуруни – виш. ⁹ Ахпа Ада лагъана:

– Нихъ япар аватІа, гьадаз ван атурай.

¹⁰ Халкъ чкІана, Иса Вичин цІикъвед тилмиздихъни* тилмизрихъ* галаз кьилди амукуайла, абуру Адавай кьиса ахъаюнин мана-метлеб вуч ятІа хабар кьуна.

¹¹ – Аллагъди пачагъвал авунин сирер къатІун квез ган-ва; амайбуруз кьисаяр мисал яз гъана кІанда, – лагъана Исади, – ¹² Пак Каламда* лагъайвал: Аллагъ рикІел текъ-вервал ва Ада абурулай гьил къахчун тавун патал, абуруз килигайла аквазвач, яб гайила абур гъавурда акъазвач.

Кьисадин мана ачухарун

¹³ Исади абуруз мад лагъана:

– Куьн и кьисадин гъавурда гъатначни? Бес амай кьисайрин гъавурда куьн гьикІ гъатда? ¹⁴ Тум вегъизвайда цазвайди Аллагъдин гаф я. ¹⁵ Рекъин кьерехдал аватнавай тум – им ван хъана рикІера Аллагъдин гаф гъатнавай, амма ам анай тадиз ШейтІанди ахкъудай инсанар я. ¹⁶ Гъа и жуьреда къван квай чкадиз аватнавай тумни – ван хъанмазни гъасятда гаф шадвилелди къабулдай инсанар я лагъай чІал я. ¹⁷ Амма чпихъ мягъкем дувул тахъуниз килигна, абур яргъалди яшамиш жедач. Чеб а гаф кьуна лугъуз хурук кутурла, чпин кьил балайдик акатайла, абур гъасятда рекъяй акъатда. ¹⁸ Къалгъанриз вегъенвай тум гафунин ван къвезвайбур я лагъай чІал я. ¹⁹ Амма гъар йикъан къайгъуйри, девлетдихъ вил ичІи хъуни ва маса къанихвилери ахътинбурун рикІера гъатнавай гаф бамишарда, ам бегъерсузди ийида. ²⁰ Миян чилиз аватнавай тварар – гафуниз яб гана, ам къабулзавайбур я. Гъа ксари вичин бегъерни гъида – садбуру къанницІуд сеферда, масабуру пудкъад сеферда, са бязибуру виш сефердилайни артух бегъер гъида.

СукІрадин кІаник квай шем

²¹ Исади абуруз лагъана:

– КуькІуьрнавай шем къапунин кІаник кутуна туьхуьрун патал, я тахъайтІа чарпайдин кІаник эцигун патал

гъизвайди яни? Ам шемерганда тун патал гъизвайди тушни мегер? ²² Винел акьалт тийидай сирни авайди туш, я ашкара тахъана амукуьдай чинебан карни. ²³ Нихъ япар аватІа, гъадаз ван атурай.

²⁴ Ада мад лагъана:

— Исятда квез ван жезвай гафарихъ хъсандиз яб це. Куьне гъихътин уьлчмедалди алцумайтІа, квезни гъахътин уьлчмедалди алцумда, квез гъатта артухни гуда. ²⁵ Авайдаз мадни гуда, авачирдавай гвайдини къакъудда.

Тварцикай къиса

²⁶ Исади давамар хъвуна:

— Аллагъдин Пачагълугъ* инсанди сифте чилиз тум вегъизвайдаз ухшар я. ²⁷ Ахпа ам йифиз ксузва, югъ алукуьайла къарагъзава. Тум гъикІ экъечІзаватІа, гъикІ цІир ахъайзаватІа, адаз гъич хабарни жедач. ²⁸ Чили вич вичелай сифте къаз акьалдарда, къилер ахъайиз тада, адалайни къулухъ къилер тварарай ацІурда. ²⁹ Бегъер дигмиш хъайила, инсанди гъасятда мукал гъиле къада, вучиз лагъайтІа гвен гуьдай вахт атанва.

Финдин тварцикай къиса

³⁰ Исади мад лагъана:

— Аллагъдин Пачагълугъ* чна куьв гекъигин? Я тахъайтІа гъихътин къисадалди чна адан шикил чІугван? ³¹ Ам финдин тварцив гекъигиз жеда. Ам дуьньяда чилин кутазвай тумарикай виридалайни куьлуь тум я. ³² Амма цайила адакай экъечІдай тар амай вири салан набататрилайни чІехи жеда. Ада чІехи хилер гъида. Хъен гудай гъа хилерал къушаривай мукар ийиз жеда. ³³ Абур гъавурда гъатдай тегъерда Исади гъа ихътин къисайралди Аллагъдин гафар абурал агакъардай. ³⁴ Къиса галачиз Ада халкъдиз ихтилат ийидачир, амма тилмизрихъ* галаз къилди амукуьайла, Исади абуруз къисайрин мана ачухардай.

Турфан секинарун

³⁵ Гъа йикъан няниз Исади тилмизриз* лагъана:

– Ша чун гъуьлуьн а патаз экъечІин.

³⁶ Абурни, халкъ туна, Адахъ галаз лубткведа акъахна. Абурун гуьгъуьна маса лубтквеярни авай. ³⁷ КІеви гар акъатна; лепейри, лубткведин къерехрилай хкадриз, ам цяй ацІурзавай. ³⁸ Иса лубткведин къулухъ къиле, тумаж акъалжнавай хъуьцуьган къилик кутуна, ксанвай. Тилмизри* Ам ахварай авудна лагъана:

– Муаллим! Ваз чун батмиш хъана кІанзавани?

³⁹ Иса къарагъна, гарузни гъуьлуьз «кис хъухъ, бесара» лагъана эмир гана. Гар секин хъана, гъуьлуьн къуд паталал къена.

⁴⁰ – Квез вучиз икъван кичІе я? – лагъана Исади тилмизриз*. – Квехъ са тІимил къванни иман авачни?

⁴¹ Авайдалайни гзаф кичІе хъайи абуру чпи чпиз лубгуьз хъана:

– Гъуьлни гар муьтІуьгъарзавай Им вуж хъуй?

Исади жинерар хкудун

5 ¹ Исани тилмизар* гъуьлуьн а патал авай герасинвийрин вилайтдиз акъатна. ² Иса лубткведай эвичІайла, гъасятда къветІера авай сурарай Адан вилик чІуру жин* квай са кас акъатна. ³ Къейибур динжардай къветІер ам патал кІвал-югъ тир, гъич садавайни ам гъатта зунжуривни кутІунна секинариз жезвачир; ⁴ са шумудра ам зунжурралди кутІуннатІани, адаз къандадар ягънатІани, ада абур кукІвариз гадариз хъанай. Гъич садавайни ам муьтІуьгъариз жезвачир. ⁵ Акъваз тавуна, йифдини югъди, дагъларани къветІера-сурара гъарай ацалтна, ада вичи вич къванерив ягъдай. ⁶ Яргъай Иса акурла, ам атана Исадин вилик икрам ийиз ярх хъана, ⁷ ва ада гъарайна лагъана:

– Ваз завай вуч кІанзава, Виридалайни Виниз тир Аллагъдин Хва* Иса? Ваз Аллагъдин хатур аватІа, зун азабрик кутамир!

⁸ Исади лагъана:

– ЭкъечІ и инсандай, чІуру жин*!

⁹ Исади адавай жузуна:

– Ви тІвар вуж я?

– Зи тІвар Къушун я, вучиз лагъайтІа чун гзаф я, – жаваб гана ада.

¹⁰ Ада Исадиз чеб и вилаятдай чукурмир лугъуз минетиз хъана. ¹¹ Пелен кІане вакІарин са чІехи суъруъди векъ незвай. ¹² Вири жинерри* Исадиз минет ийиз лагъана:

– Чун вакІарин къенериз гъахъдайвал Вуна чун гъабурук кутур.

¹³ Исади абуруз ихтияр гана. ЧІуру жинерарни* а инсандай экъечІна, фена вакІариз гъахъна. Къве агъзур къван вакІар авай суъруъди, кухунна фена, тик чархалай гъуьлуьз хкадарна. Абур вири батмиш хъана. ¹⁴ ВакІарбанри, цІай квайбуру хъиз катна фена, и кардикай шегъердани хуърера ахъайна. Агъалиярни вуч хъанатІа лугъуз къвез килигиз хъана. ¹⁵ Исадин патав атайла, абуруз жинеррин* къушун квайди пекер алаз ва акбул къиле аваз анал ацукънаваз акуна. Абуруз кичІе хъана. ¹⁶ А кар акурбуру жинерар* квайдакайни вакІарикай хъайи-хъайивал атайбуруз ахъайна. ¹⁷ Анал алайбуру Исадиз, чпин патарай ахлад лугъуз, минетиз хъана. ¹⁸ Иса луйткведиз акъахдайла, жинерар* хкатайда Адаз вични твах лугъуз минетна. ¹⁹ Амма Исади адаз ихтияр ганач.

– Ахлад жуван кІвализ, жуван мукъвабурун патав, Реббиди* ваз вуч регъим авунатІа, Ада ваз гъихътин зурба кар авунатІа, хъфена гъадакай ахъая, – лагъана Исади.

²⁰ И касди Исади вичиз авур зурба кардикай ЦІуд-Шегъер* тирвал хабарар чукІурзавай. Вири инсанарни мягътел хъана амукъзавай.

Исади азардални ажалдал агъавал авун

²¹ Иса луйткведа аваз элкъвена къулухъ хтайла, гзаф инсанар атана Адал алтІушна. Ам гъуьлуьн къерехда акъвазнавай. ²² Адан патав синагугдин* къиле авайбурукай Яир

лугъудай са кас атана. Иса акунмазни, ам Адан кІвачерик ярх хъана. ²³Ада минетна лагъана:

— Зи руш ажалдик ква, атана адалай кап алтадна, ам ажалдикай къутармиша.

²⁴Иса адахъ галаз фена. Адан гуьгъуьна гзаф инсанар гъатнавай, абуру Ам чубкъвена юкьва тунвай. ²⁵Фейи чкада цІикъвед йисуз датІана къеняй иви физвай са дишегъли авай. ²⁶А дишегълидиз такур лукъман хъаначир, абурукай адан чан туьтуьниз кІватІ хъанвай. Ада вичихъ авай-авачирди вири лукъманриз харжнатІани, адаз регъят хъаначир, адан гъалар амайдалайни пис жезвай. ²⁷⁻²⁸Иса-дикай а дишегълидиз виликрани ванер атанай. Исадин пекерик вичивай гъил кягъиз хъайитІа, зун сагъ хъжеда лугъуз ада вич чІалахъарзавай. ГъакІ хъайила, инсанрин арадай атана, ада къулухъай Исадин пекерик гъил кягъна. ²⁹А дишегълидай физвай иви гъасятда акъваз хъана ва ада вич сагъ хъхъайди гъиссна. ³⁰Исади Вичяй фейи къуват гъасятда гъиссна. Ада, халкъдихъ элкъвена, хабар къуна:

— Зи пекерик ни гъил кягъна?

³¹— Халкъди Вун элкъуьрна юкьва тунвайди акваз-акваз, Вуна «Зи пекерик ни гъил кягъна?» лугъуз, хабар къазвани? — лагъана Адаз тилмизри*.

³²И кар авурди гъи дишегъли тиртІа лугъуз, Исади къуд патаз вил вегъена. ³³Дишегълиди, вичиз хъанвай регъятвал чиз, кичІела зурзас Адан кІвачерик ярх хъана, вичин азабрикай ва гила хъанвай регъятвиликай галай-галайвал Исадиз ахъайна.

³⁴— Чан руш! — лагъана Исади адаз. — Ви иманди вун къутармишна. Ахлад, саламат хъуй вун! Мад ваз тІал хъжедач!

³⁵И гафар Адан сиве амаз, синагугдин* кьиле авайдан кІвалаяй са кас атана, лагъана:

— Я Яир! Ви руш къена. Муаллим мад инжиклу ийимир.

³⁶Исади и гафар ван тахъайдай къуна, синагугдин* кьиле авайдаз лагъана:

— КичІе жемир, анжах захъ иман ая!

³⁷ Петрудилай, Якьубалай* ва Якьубан* стха Ягьядилай* гъейри Ада садазни Вичихъ галаз къведай ихтияр ганач.

³⁸ Синагугдин* кьиле авайдан кІвализ атайла, Адаз ана авай шел-хвал, гъарай-вургъай акуна. ³⁹ КІвализ гъахъна, ана Ада шехъзавайбуруз лагъана:

— Куъне ина шелар-хвалар вучиз ийизва? Руш къенвач, ам ксанва.

⁴⁰ Абур Адал хъуърена. Амма Ам, вири кІваляй акъудна, рушан диде-буба ва Вичин пуд тилмизни* галаз руш къатканвай кІвализ гъахъна. ⁴¹ Рушан гъил къуна, Исади лагъана:

— Талита, кум! (Ам «Я руш, За ваз къарагъ лугъузва» лагъай чІал я).

⁴² Руш тадиз къарагъна, къекъвез эгечІна — адан цІикъвед йис тир. И кар акурбур мягътел хъана амукъна. ⁴³ Исади абуруз и кардикай садазни талгъун эмирна. Ахпа Ада рушаз тІуън гун буйругъна.

Назаретда Иса къабул тавун

Б ¹ Анай экъечІна Иса тилмизарни* галаз Вичин ватандиз хъфена. ² Киш югъ* алукуайла, Исади синагугда* чирвилер гуз гатІунна. Адаз яб гайи къванбуру гъейранвилелди лугъуз хъана:

— Вичиз гъихътин камаллувал ганватІа аку! Ада Вичин гъилералди гъихътин аламатар къалурзаватІа килиг! Икъван аламатар Адаз гъинай атанатІа?! ³ Ам харат устІар тушни? Ам Майраман хва ва Якьубан*, Юсидин, Ягьудан* ва Симунан стха тушни? Адан вахарни чи арада авачни? Абуруз Ам саймишиз кІан хъанач.

⁴ — Пайгъамбар* виринра гъилерал жеда, анжах вичин ватанда, юлдашрин ва хизандин арада адаз гъуърмет жедач, — лагъана Исади абуруз.

⁵ Адавай ватанда са аламатни ийиз хъанач, Адалай алакъайди анжах са шумуд азарлудалай гъил эцигна* абур сакъар хъувун тир. ⁶ Ам абурухъ иман тахъунал мягътел хъана. Ада, патарив гвай хуърериз физ, гъанра чирвилер гуз хъана.

Цикъвед илчи ракърун

⁷ Исади Вичин патав цИкъвед илчидиз* эверна, абур, Шад Хабар* чукурун патал, къве-къвед ракъуриз хъана. Исади абуруз чуру жинерар* хкуддай къуватни гана.

⁸ — Асадилай гъейри рекъиз затИни къамир — я фу, я гъебе, я пул, — буйругъна Ада. — ⁹ КИвачел сантАлар алуки, жувал алайдалай гъейри маса пекер алукимир. ¹⁰ Са шегъердиз фейила, илифай кИвале эхирдалди акъ-ваз. ¹¹ Са чкада куьн къабул тавуртА ва куь чирвилериз яб тагайтА, анай экъечИна хъфидайла, виридаз аквадайвал, куь кИвачерал ацукъай ругни кИвах хъувуна ахлад. Гъадалди куьне виликамаз Аллагъди абуруз гудай жазадикай хабарда.

¹² Исадин илчийри* фена инсанриз ша куьне туба ая* лугъуз вязер-насигъатар ийизвай. ¹³ Абуру гзафбурукай жинерар* хкудзавай, гзаф азарлуяр зейтундин гъери ягъиз сагъар хъийизвай.

Ягъя пайгъамбардин кьиникъ

¹⁴ Исадин тIвар машгъур хъанвай, Гъируд* пачагъдизни Адакай хабар хъана. Садбуру лугъузвай:

— Ам вичел чан хтанвай* циз гъахъиз* тазвай Ягъя* я, гъакI хъайила адалай аламатарни алакъзава.

¹⁵ Муькуьбуру «Ам Ильяс* я», пуд лагъайбуруни «Ам виликан пайгъамбарриз* ухшар са пайгъамбар* я» лугъузвай. ¹⁶ Гъирудаз* и ван хъайила, ада лагъана:

— Ам за кьил атIай Ягъя пайгъамбар* я. Адал чан хтанва*.

¹⁷ Гъа и Гъируда*, вичин стха Филипан паб Гъирудатал* эвленмиш хъайила, Ягъя пайгъамбар* къуна дустагъда тун буйругънай, ¹⁸ куьз лагъайтIа Ягъяди* адаз лугъуз хъанай:

— Жуван стхадин паб къачун гъарам я.

¹⁹ Гъирудатаз* адакай акъван хъел авай хьи, адаз Ягъя пайгъамбар* ягъна рекъиз кIанзавай, амма алакъзавачир. ²⁰ Гъируда* Ягъя* Гъирудатакай* хуьзвай. Гъирудаз* Ягъядихъай* кичIедай. Ягъя* муьмин* ва пак* инсан тирди

Гъирудаз* чизвай, ада Ягъядин* ихтилатрихъ рикІ алаз яб акалдай. А ихтилатри ам къве рикІин ийизвайтІани, ада гъамиша абуруз хушвилелди яб гудай. ²¹Амма Гъирудатаз* са къулай югъ атана алукъна. Гъируда*, вичин хайи югъ хъуниз килигна, вичин гъилибанриз, аскеррин кылевайбуруз ва Галилейдин* агъсакъалриз эверна, межлис кутуна. ²²Гъирудатан* руша атана къуьлер ийидайла, ам Гъирудазни* адахъ галаз ацукънавайбуруз бегенмиш хъана.

— Завай вуч кІандатІани тІалаба, за ваз гуда, — лагъана Пачагъди рушаз.

²³Ада рушаз къин къуна:

— Ваз вуч кІан хъайитІа, за ваз гъам гуда, кІандатІа ваз зи пачагълугъдин са пайни гуда.

²⁴Ада экъечІна вичин дидедивай хабар къуна:

— Адавай вуч тІалабин?

— Циз гъахъиз* тазвай Ягъядин* кьил тІалаба, — жаваб гана дидеди.

²⁵Адани, тади кваз пачагъдин патав фена, лагъана:

— Заз исятда вуна синида аваз Ягъядин* кьил гъана кІанзава.

²⁶Пачагъ гзаф пашман хъана, амма, мугъманар алай чкадал къин къуниз килигна, адаз ваъ лугъуз кІан хъанач.

²⁷Гъасятда жаллатІ ракурна, Ягъя пайгъамбардин* кьил гъун буйругъна. ЖаллатІдини фена дустагъда Ягъядин* кьил атІана, ²⁸синидал алаз гъана, рушав вугана. Рушани тухвана кьил вичин дидедив вахгана. ²⁹Ягъядин* тилмизриз* и кардикай хабар хъайила, абуру атана адан мейит къахчуна, тухвана сура кучукна.

Вад агъзур кас тухарун

³⁰Исадин патав илчияр* хтана кІватІ хъана, абуру Адаз чпи авур крарикай ва чирвилерикай ахъайна.

³¹— Куьн кьилди са хелвет чкадиз алад, ана са тІимил ял ягъ, — лагъана абуруз Исади.

Вучиз лагъайтІа абур авай чкадиз инсанар къвез-хъфизвай, Исадизни илчийриз* са кІус фу недай вахтни жез-

вачир. ³² ГъакІ хъайила, Иса, илчийрилай* гъейри касни галачиз, луйткведа аваз са хелвет чкадиз фена. ³³ Халкъ-диз абур фейиди акуна, гзафбуруз абур вужар ятІа чир хъанвай, абур физвай чкадиз вири шегъеррай инсанар абурулай вилик кІвачи-кІвачи атана. ³⁴ Луйткведай эвичІна килигайла, Исадиз гзаф халкъ кІватІ хъанваз акуна. Абур чубан галачир хипер хъиз аквазвай. Абурун язух атана, Исади абуруз чирвилер гуз эгечІна. ³⁵ Вахт геж хъуниз килигна, Адан тилмизри*, Адав агатна, лагъана: – Вахтни геж я, инагни хелвет чка я. ³⁶ Вуна абур ахъая. Абуру фена патарив гвай хуърерай чпиз недай затІар къачурай.

³⁷ – Куъне абуруз тІуън це, – жаваб гана Ада.

– Абуруз тІуън гун патал, гила чна фена кве виш динар¹ жагъурдани? – лагъана тилмизри*.

³⁸ Амма Исади абурувай хабар къуна:

– Квев шумуд фу гва? Алад, фена килиг.

Чирайдалай къулухъ абуру хтана жаваб гана:

– Чав вад фуни кве балугъ гва.

³⁹ Ада халкъ къацу векъел кІватІал-кІватІал ацукъарун буйругъна. ⁴⁰ Виш-виш, яхцІурни цІуд-яхцІурни цІуд инсан жерге-жерге хъана чилел ацукъна. ⁴¹ Ада вад фуни кве балугъ къачуна, цавуз килигна, хийир-дуъа ийиз-ийиз, фу кІус-кІус авуна, Вичин тилмизрив* инсанриз паюн патал вугана, кве балугъни виридаз пайна. ⁴² ТІуъна вири тух хъана. ⁴³ Амукъай фан ва балугъдин кІусарай цІикъвед зимбил ахцІурна. ⁴⁴ ТІуърбур вад агъзур къван итим тир.

Иса целай фин

⁴⁵ Идалай къулухъ Исади, инсанар ахъай тавунмаз, тилмизриз* луйткведиз акъах лагъана ва абур Галилей* гъуьлуьн а пата авай Бетсаидадиз Вичелай вилик

¹ 6:37 200 динар къазанмишун патал адетдин зегъметчиди 200 юкъуз кІвалахун лазим жезвай.

ракъурна. ⁴⁶ Инсанар ахъайна, Ам дуъаяр ийиз пелел хкаж хъана. ⁴⁷ Няни хъайила, тилмизар* авай луьткве гъуьлуьн юкъвал, Иса лагъайтІа, ялгъуздиз къерехдал алай. ⁴⁸ Исадиз къусуйри тилмизрал* гуж акъулдзавай-ди акунай, куъз лагъайтІа гар луьткведиз къаршиди тир. Эқв жедай къиляй Иса гъуьлелай тІуз абур галай патахъ фена. Ам луьткведилай алатна финни мумкин тир, ⁴⁹⁻⁵⁰ амма гъуьлелай тІуз къвезвай Иса акурла, и кар чпин вилерикай карагзавайди хъиз хъайи тилмизрай* кичІела гъараяр акъатна.

– КІевиз акъваз, им Зун я, кичІе жемир, – лагъана Исади.

⁵¹ Ам абурун луьткведиз акъахайла, гар секин хъана. Тилмизар* лап мягтел хъанвай. ⁵² Абур Исади гзаф инсанар вад фалди тухарунин гъавурда гилани гъатнавачир. Абурун рикІер буьркбуь тир.

Геннисаретда азарлубур сагъарун

⁵³ Исани тилмизар* гъуьлелай ягъна фена Геннисаретдин чилерин са къерехдал акъвазна. ⁵⁴ Абур луьткведай эвичІайла, анин жемятдиз Иса гъасятда чир хъана. ⁵⁵ Иса флан чкада ава лагъана ван хъайи инсанри, вири патарай къвез, месерал алаз азарлубур гъиз хъана. ⁵⁶ Хуьруьз, шегъердиз, къазмайрал – гъиниз Ам фейитІани, азарлубур гъана майданрал эцигдай. Адаз, Вичин пекерин ценцин цІирхиник къванни азарлубурув са тІуб къгъиз тур лугъуз, минетдай. Адак гъил хкІурбур дири хъжедай.

Михьиди ва мурдарди

7 ¹ Ярусалимдай атай фарисеярни* тавратдарар* Исадал алтІушна. ²⁻⁵ Адан бязи тилмизри* гъилер чуьхуьн тавуна фу нез акурла, атанвайбуру Исадивай хабар къуна:
– Ви тилмизри* вучиз бубайрин адетрал амал ийизвач?
Абуру вучиз гъилер чуьхуьн тавуна фу незва?

(Фарисейри* ва вири чувудри*, бубайрилай инихъ адет хъанвайвал, фу недалди гъилер чуьхуьда. Базардай хтай-

лани, эл-адет тирвал, чин-гъил чуьхуьн тавунмаз, абуру фу недач. Адалайни гъейри, абуру къаб-къажах, курар, къажгъанар ва чарпаяр чуьхуьда.)

⁶ Исади абуруз жаваб яз лагъана:

– Куьн хьтин къве чин алайбурукай Яшай пайгъамбардин* ктабда хъсандиз кхьенва: «И инсанри мецелди Заз гъурмет ийизватлани, риклелди абур Завай яргъа я. ⁷Абуру Заз ийизвай икрам гъаваянди я – инсанар абуру Зи тлалабунрал ваъ, чпиз клани къайдайрал амал ийиз вердишарзава». ⁸ Куьне, Аллагъди авунвай тлалабунар туна, инсанри кутунвай адетар къунва.

⁹ Ада абуруз мадни лагъана:

– Куьн Аллагъдин тлалабунар жуван къайдайралди дегишардай хъсан устларар я! ¹⁰ Муса пайгъамбардин* Къанунда* кхьенвай: «Жуван дидедизни бубадиз гъурмет ая», «Дидедикайни бубадикай чурукла рахадайдан жаза къиникъ я». ¹¹ Амма куьне лугъузва: «инсанди вичин бубадизни дидедиз „за кев вахгана кланзавай бурж Аллагъдив ахгакъарда“ лагъайтла, ¹² а касди вичин дидени буба патал са карни тавуртлани жеда». ¹³ Гъа идалди куьне Аллагъдин гафар куь адетралди эвез ийизва ва ихьтин гзаф маса клвалахарни ийизва.

¹⁴ Исади халкъ мад Вичин патав клватлна, лагъана:

– За лугъузвай гафариз хъсандиз яб гана, куьн гъавурда гъат: ¹⁵⁻¹⁶ къеция инсандин къенез физвай гъич са затлунивайни ам мурдар* ийиз жедач, инсан мурдар* ийизвайди адай вичяй акъатзавай гафар я.

¹⁷ Ам халкъдин арадай экъечлна клвализ гъахъайла, Адавай тилмизри* а къисадин мана-метлеб хабар къуна.

¹⁸ – Куьнни гъахьтин авамар яни? – жаваб гана Исади. – Къеция инсандин къенез физвай са затлунини ам мурдар* тийидайдан гъавурда гъатзавачни? ¹⁹ Къеция къезвайди инсандин риклиз ваъ, руфуниз физва. Гъанайни ам къежел акъатзава. (Гъа икI Исади инсанди незвай вири затлар михьи* тирди малумарна.)

²⁰ Исади давамарна:

– Инсан мурдар* ийизвайди адай вичяй акъатзавай крар я, ²¹ куыз лагъайтІа инсандин рикІин къеняй чІуру ниятар, явавилер, чуьнуьхунар, кьиникъар, ²² зинавилер акъатзава. Мадни ришветар, хъилер, фендигарвал, пехилвал, асивал*, кьуру дамах, диливал акъатда. ²³ Вири и пис крари адан вичин къеняй атана инсан вич мурдар* ийизва.

Чувуд тушир дишегълидин иман

²⁴ Гъанай экъечІна, Иса Тир шегъер галай патариз атана. Гъана Ам са кІвализ фена. Адаз Вич ана масадбуруз чир хъана кІанзавачир. Амма Адавай а кар чуьнуьхиз хъанач. ²⁵ Жин* акатнавай руш авай са дишегълидиз адакай хабар хъана, ам атана Исадин кІвачерихъди чилел ярх хъана. ²⁶ А дишегъли грек тир, ам Шам-Финикиядай тир. Ада Исадиз вичин рушакай жин* хкуд лугъуз минетзавай. ²⁷ Амма Исади лагъана:

– КІвенкІве аялар тухарна кІанда, абурун сивихъай атІана, фу кицІериз вегъин хъсан кар туш.

²⁸ Амма дишегълиди жаваб яз лагъана:

– ГъакІ я, Ребби*. Амма аялри экІягъандин кІаник авадарай гъвелер кицІерални гьалтзава эхир.

²⁹ – Ихътин хъсан жавабдилаь кьулухъ вавай хъфейтІани жеда, – лагъана Исади. – Ахлад! Ви рушакай жин* хкатна.

³⁰ КІвализ хтайла, дишегълидиз вичин руш жин* хкатна месел къатканваз акуна.

ЛалакІ бишиди сагъар хъувун

³¹ Тир шегъердин патарив гвай чкаяр кІвачелай авуна, Иса, Сидунни ЦІуд-Шегъер* тирвал кьуна, мад Галилейдин гьуьл* галайнихъ фена. ³² Адан патав са биши лалакІ гъана, ам вичелай гъил элягъа* лугъуз Адаз минетариз эгечІна. ³³ Исади ам халкъдин арадай кьерехдиз тухвана, адан япара тупІар туна. Ахпа Исади цуькІуьн гана, лалакІ бишидан мецик кягъна. ³⁴ Цавуз вил ягъна, дериндай ухът аладарна хъиз, адаз лагъана:

– Еффата! (яни «Ачух хъухъ!»)

³⁵ Адан биши япар гьасятда ачух хъана, лал мезни ахъа хъана, вични михьйдаказ рахана. ³⁶ Исади и кардикай садазни лугьумир лагъана эмирна. Амма Ада гьикъван абуруз къадагъа авуртІани, абуру Исадикай амайдалайни гзаф ихтилатар ахъайиз хъана. ³⁷ Вирибуру рикІивай мягьтел хъана лугьузвай:

– Вири крар иердаказ ийизва: бишибурун япар ачу-харзава, лалбурун – мецер.

Кьуд агъзур кас тухарун

8 ¹ Гъа йикъара Исадин патав гзаф инсанар атана, абуруз недайди тахъуниз килигна, Исади Вичин тилмизар* кІватІна, лагъана:

² – Пуд юкъуз зи патав гвай инсанрин язух къвезва Заз: абуруз недай затІни авач. ³ ТІуьн тагана чпин кІвалериз ахъаяйтІа, абур рекъе гьалдай фин мумкин я, са бязибур яргъарай атанва эхир.

⁴ – Хелвет чкада абуруз гудай къван фу гьинай атурай? жаваб гана тилмизри*.

⁵ – Квев шумуд фу гва? – хабар къуна Исади.

– Ирид фу, – жаваб гана абуру.

⁶ Ада халкъдиз чилел ацукъ лагъана. Ирид фуни къачуна, хийир-дуъа ийиз-ийиз, кІус-кІус авуна, Ада ам, халкъдиз гун патал, тилмизрив* вугана. Абуруни а фу халкъдиз пайна. ⁷ Абурув са тІимил кІезриярни гвай. Хийир-дуъа авуна, Исади гъабурни паюн эмирна. ⁸ ТІуьна, халкъ тух хъана. Амукъай фан кІусарай ирид зимбил ацІана. ⁹ Фу тІуьрбурун къадар кьуд агъзур итимдив агакънавай. Абур Ада кІвалериз ахъайна. ¹⁰ Ахпа Иса Вичин тилмизарни* галаз луьткведиз акъахна, Далманут галай патахъ фена.

Фарисейрин тІалабун

¹¹ Фарисейри* атана Исадихъ галаз гьуьжетар ийиз хъана. Абуру, Цавараллайдавай къалуриз жедай алапат къалура лугьуз, Адавай тІалабиз хъана. Гьадалди абуруз Ам синагъ ийиз кІанзавай.

¹² Ада дериндай агь чІугуна, лагъана:

— Вучиз и несилди алапат къалурун тІалабзава? За квез рикІивай лугъузва: и несилдиз алапат аквадач.

¹³ Фарисеяр* гъанал туна, Ам Вичин тилмизарни* галаз лубткведа аваз гъуьлуьн а патаз рекъе гъатна. ¹⁴ Тилмизрин* рикІелай фу къачун алатна, лубткведа чпив гвайдини тек са фу тир.

¹⁵ — Килиг гъа, фарисейрин* маядикайни Гъируд* па-чагъдин маядикай мукъаят хъухъ, — буйругъна Исади тилмизриз*.

¹⁶ Тилмизриз* и гафар чпив фу гвачирвиляй лагъай хъиз хъанай. ¹⁷ Абурун гъавурда авай Исади лагъана:

— Фу гвач вуч лагъай чІал я? Куьне гилани къатІузвачни? Куьн гилани гъавурда акъазвачни? Куь рикІер гилани къванер яз амани? ¹⁸ Вилер аваз квез аквазвачни? Япар аваз квез ван къвезвачни? Куь рикІел затІни аламачни? ¹⁹ За вад фу вад агъзур касдиз пай авурла, куьне амукуьай кІусарай шумуд зимбил ацІурнай?

— ЦІикъвед зимбил, — жаваб гана абуру.

²⁰ — Ирид фу къуд агъзур касдиз пай авурла, куьне амукуьай кІусарай шумуд зимбил ацІурнай?

— Ирид зимбил, — жаваб гана абуру.

²¹ — Куьн гила къванни гъавурда акъуначни? — лагъана Ада.

Бетсаидада буьркъуьди сагъар хъувун

²² Исани тилмизар* Бетсаидадиз атана акъатна. Адан патав буьркъуьди гъана ва адалай кап алтада лугъуз минетна. ²³ Исади буьркъуьдан гъил къуна, ам хуьруьн къерехдиз акъудна, адан вилериз тфу гана, адал гъилер эцигна хабар къуна:

— Ваз аквазвай затІ авани?

²⁴ Буьркъуьда къил хкажна лагъана:

— Заз патавай физвай инсанар тарар хъиз аквазва.

²⁵ Ахпа Исади мад адан вилерал гъилер эцигна, буьркъуьди мад атІумна килигна. Исади ам сагъар хъувуна.

Адан вилериз экв хтана. ²⁶ Исади, ам кІвализ рахкур-
дайла, лагъана:

– Хуьруьз гъахьмир.

Петрудин иман

²⁷ Иса Вичин тилмизар* галаз Филипан Кесардин па-
тав гвай хуьрериз фена. Рекъе Ада Вичин тилмизривай*
хабар къуна:

– Инсанар Зун Вуж я лугъуз рахазва?

²⁸ – Садбуру Ягъя пайгъамбар*, муькуьбуру Ильяс пай-
гъамбар*, пуд лагъайбуруни алатай пайгъамбаррикай*
сад я лугъузва, – жаваб гана абуру.

²⁹ – Бес куьне Зун Вуж я лугъузва? – жузун хьувуна Ада.
– Вун Месигъ* я, – жаваб гана Петруди.

³⁰ Ада абуруз Вич Вуж ятІа масадбуруз лугъун къада-
гъа авуна.

Исади Вичин къиникъикай ва Вичел чан хтуникай лугъун

³¹ Исади Вичин тилмизар* «Инсандин Хци* гзаф
азаб-азиятар чІугун лазим я», – лугъуз гъавурда тваз
хъана.

– Агъсакъалри, чІехи хахамри*, тавратдарри* Инсан-
дин Хва* кваз къадач, абуру Адаз къиникъин жаза гуда,
пуд йикъалай Адал чан хкведа*, – лагъана Ада.

³² И гафар Ада ачухдиз лугъузвай. Амма Петруди, Адаз
са къерехдиз эверна, ахьтин чІуру гафар сивяй акъудмир
лагъана. ³³ Элкъвена Вичин тилмизриз* килигиз-кили-
гиз, Исади Петрудин гаф атІана:

– Алат Залай, ШейтІан! Ви рикІе авайди Аллагъ туш,
вири инсанри ийидай хьтин фикирар я.

³⁴ Ахпа Исади халкъдизни Вичин тилмизриз* санал
эверна.

– Низ Захъ галаз къвез кІанзаватІа, къуй ам, чанди-
лайни гъил къачуна, вичин азабрин хашни кІулаз ягъиз
Захъ галаз атурай, – лагъана Ада. – ³⁵ Низ вичин чан

хуыз кІанзаватІа, адавай ам къакъатда, Зун ва Шад Хабар* патал ни вичин чан эцигайтІа, адан чан сагъ жеда. ³⁶ Вичин чан пучна вири дуьнья къачуникай инсандиз вуч хийир ава? ³⁷ Вичин къакъатай чан элкъвена къахчун патал гудай затІ инсандиз жагъидани?

³⁸ И девирдин инсанар Аллагъдин рекъяй акъатнава, абуру зинавилер ийизва. Абурукай низ Зунни Зи гафар къабулиз регъуь хъайитІа, Инсандин Хцизни*, Вичин Бубадин* баркалла алаз, пак* малаикрихъ галаз къведайла, гъахътин касни къабулиз регъуь жеда.

9 ¹ Исади абуруз мад лагъана:
 – За квез рикІивай лугъузва: инал акъвазнавайбурук ахътинбур ква хъи, абуруз Аллагъди къудратлудаказ ийидай Пачагъвал акун тавунмаз, гъич ажални аквадач.

Исадин къамат дегиш хъун

² Ругуд югъ алатайла, Петрудилай, Якъубалай* ва Ягъядилай* гъейри мад са касни галачиз, Иса къакъан дагъдиз экъечІна, гъана абурун вилик Адан къамат дегиш хъана. ³ Адан пекер, жив хъиз лацу хъана, рапрап гуз акъвазнавай. Ахътин лацувал чилин винел садавайни арадал гъиз жедачир. ⁴ Садлагъана тилмизриз* Исадихъ галаз суьгъбетар ийизвай Ильяс пайгъамбарни* Муса пайгъамбар* акуна.

⁵ Гъа и арада Петруди Исадиз лагъана:

– Я Муаллим! Чун ина аваз хъсан хъана. Ша, чна инал пуд кума эцигин: сад – Ваз, сад – Мусадиз*, садни – Ильясаз*.

⁶ Петрудизни амай тилмизриз* лап гзаф кичІе хъанвай, адахъ лугъудай маса гаф жагъаначир.

⁷ И чІавуз абурун къилел лацу цифеди хъен вегъена. Адан къеняй рахадай ван акъатна:

– Ам Зи рикІ алай Хва я. Гъадан чІалаз килиг!

⁸ Садлагъана элкъвена къуд патахъ килигайла, абуруз Исадилай гъейри мад касни акунач.

⁹ Дагъдай эхвичІзавайла, Исади илчийриз*, чпиз акур аламатдикай та Инсандин Хцел* кьейидалай кьулухъ чан хкведалди* садазни талгьун кІевелай тагъкимарна. ¹⁰ Абуру Адан гаф кьилиз акъудна, амма «кьейидалай кьулухъ чан хкведалди*» вуч лагъай чІал я лугьуз, абур веревирдер ийиз амукъна.

¹¹ Абуру Адавай хабар къуна:

— Вучиз тавратдарри* Месигъдилай* вилик Ильяс пайгъамбар* хтун лазим я лугьузва?

¹² — Гъахъ я, Ильяс пайгъамбарди* Адалай вилик хтана, вири крар гуьнгуьна тун лазим я, — жаваб гана Ада. — АкІ хъайила, бес вучиз пайгъамбаррин* ктабра Инсандин Хци* гзаф азаб-азиятар чІугвада ва Ам инсанри виляй вегьида лагъана кхъенва? ¹³ Амма За квез лугьун хьи, Ильяс пайгъамбардикай* Пак Каламда* кхъенвайвал, Ам хтунни авунай. Инсанри, Адаз салам гун патал, Адан чпиз кІандайвал авунай.

Жин квай жегьил сагъарун

¹⁴ Амай тилмизрин* патав хтайла, Исадизни пуд тилмиздиз* кІватІ хъанвай халкъдин арада абурухъ галаз гьуьжетарзавай тавратдарар* акуна. ¹⁵ Иса акунмазни халкъ мягьтел хъана. Инсанри, Адаз салам гун патал, Адан патав зверзавай.

¹⁶ Ада абурувай хабар къуна:

— Куьне абурухъ галаз квекай гьуьжетарзава?

¹⁷ — Муаллим, — лагъана сада халкъдин арадай. — За Ви патав зи хва гъанва. Лал жин* акатна, адавай рахаз жезвач. ¹⁸ Гьинал ам жинди* къуна чилел гадрайтІа, гъанал ам чІур жезва: адан сивяй каф къвезва, сарари жакъ-жакъзава, вични къах хъана амукъзава. За Ви тилмизривай* адак квай жин* хкудун тІалабнай, амма абурулай а кар алакьначир.

¹⁹ — Эй иман гвачир несил! — лагъана Исади абуруз. — Гьикъван гагъда Зун квехъ галамукърай? Гьикъван чІавалди За куьн эхрай? Гъваш ам Зи патав!

²⁰ Гада Исадин патав гъана. Иса акунмазни, жинди* гададик зурзун кутуна. Ам сивел каф акьалтна чилел ярх хъана ва ада къатадиз эгечІна.

²¹ – Ам икІ мусалай ава? – хабар къуна Исади адан бубадивай.

– Аял чІавалай, – жаваб гана ада. – ²² Гзаф сеферра зи велед тергиз кІанз жинди* ам цІузни вацІуз вегъенай. Валай алакьдатІа, чаз са чара ая. Ваз чи язух ша!

²³ – «Валай алакьдатІа» вуч лагъай гаф я! – лагъана адаз Исади. – Иман гвайдалай алакь тийидай кар авач.

²⁴ – Зун имандал ала! – гъарай акъатна гададин бубадай. – Зи иман бегъемди туштІа, ам бегъем хъийиз куьмек ая!

²⁵ – Лал ва биши жин*! – кІевелай лагъана анал инсанар алтІуш жез акур Исади. – За ваз адай экъечІ лугъузва! Мад адак акат хъийимир.

²⁶ Жиндай гъарай акъатна. Гада кІевиз зурзурна, жин* адай экъечІна. Аял мейит хъиз ярх хъана. Анал алайбуруни ам къена лугъузвай. ²⁷ Исади гъил къуна гада къарагъарна.

²⁸ КІвализ гъахъна, Исадихъ галаз къилди амайла, тилмизри* Адавай хабар къуна:

– А кар чалай вучиз алакьначир?

²⁹ – А жин* масакІа ваъ, анжах дуьадалди хкудиз жедайди тир, – жаваб гана Исади.

³⁰ Анай экъечІна, абур Галилейдай* ягъна физвай. Иса-диз чеб анай физвайди масадбуруз чир хъана кІанзавачир, ³¹ вучиз лагъайтІа Ада Вичин тилмизар* «Инсандин Хва* инсанрин гъиле твада, Ам ягъна рекьида, амма пуд лагъай юкъуз Адал чан хкведа*», – лугъуз гъавурда твазвай.

³² И гафарин гъавурда гъатначтІани, тилмизриз* Адавай хабар къазни кичІезвай.

Вуж артух я?

³³ Абур Кефернагъумдиз атана кІвале авайла, Исади абурувай хабар къуна:

– Рекъе куьне квекай гъуьжетарзавай?

³⁴ Абуру чукъьни авунач, вучиз лагъайтІа абуру рекъе, чпикай вуж сад лагъай чкадал алатІа лугъуз, гъуьжетар-завай.

³⁵ Иса атана ацукъайла, Ада цІикъвед тилмиз* кІватІна. — Низ сад лагъайди жез кІанзаватІа, гъам виридакай эхиримжиди ва амайбурун кьилел-кІвачел элкъведайдиди хъухъ, — лагъана абуруз Исади.

³⁶ Исади аял къачуна, ам абурун юкъвал акъвазарна, адан гардан къуна, лагъана:

³⁷ — Ни Зи хатурдай ихътин аялрикай сад жуванди яз къабулайтІа, гъада Зун къабулзава. Зун къабулзавайда са Зун ваъ, Зун Ракъурайдини къабулзава.

Вуж ваз акси туштІа, гъам ви пад жеда

³⁸ Инал Ягъяди* лагъана:

— Я Муаллим! Чаз Ви тІварцІелай инсанрикай жинерар* хкудзавай са кас акунай, амма, ам чакай туширди хъуниз килигна, чна адаз а кар ийиз къадагъа авуна.

³⁹ — Адаз къадагъа ийимир, — лагъана Исади. — Зи тІварцІелай аламатар авурдавай гуьгъуьниз закай пис рахаз жедач. ⁴⁰ ГъакІ хъайила вуж чаз акси туштІа, гъам чи патал ала.

⁴¹ Куьн Месигъдихъ* галайбур хъуниз килигна, Зи хатурдай ни квез са цІиб яд гайитІа, За квез рикІивай лугъузва, гъадав вичин савкъватни агакъда.

Инсан рекъяй акъуддай затІарикай

⁴² Зи имандал алай ихътин адетдин гъвечІи ксарикай сад ни рекъяй акъудиз хъайитІа, ам гарданда регъуьн къван туна гъуьлуьз вегъейтІа хъсан я. ⁴³⁻⁴⁴ Ви са гъили вун гунагъ ийидай йикъаз гъизватІа, вуна ам атІутІ: кве гъил кваз жегъеннемдин хкахъ тийидай цІуз аватдалди са гъил кваз даим ацІай уьмуьрдиз гъахъун хъсан я.

⁴⁵⁻⁴⁶ Ви са кІвачи вун гунагъ ийидай йикъаз гъизватІа, вуна ам атІутІ: кве кІвач кваз жегъеннемдин цІуз аватдалди са кІвач кваз даим ацІай уьмуьрдиз гъахъун хъсан я.

⁴⁷ Ви са вили вун гунагъ ийидай йикъяз гъизватІа, вуна ам акъудна гадара: къве вил аваз цІун гургур авай жегъеннемдиз аватдалди ваз са вил аваз Аллагъдин Па- чагълугъдиз* гъахъун хъсан я. ⁴⁸ Жегъеннемда, лагъайтІа, сурун пІаркІвни рекъидач, цІайни хкахъдач.

⁴⁹ Къурбанд* патал тукІунвай гъайвандин як къелелди михъдайвал, гъар са инсанни цІалди михъда.

⁵⁰ Къел хъсан затІ я. Къел шит хъайитІа, адан тІем куъв эвез хъийида? Къел жувак кваз хъана кІанда. Куън квехъ галаз ислягъвилелди яшамиш хъухъ.

Паб гъуникайни рахкуруникай

10 ¹ Гъанай экъечІна, Исани тилмизар* Ярдан вацІун муъкуъ патай ягъна Ягъудиятдин* чилерал акъатна. Исадал инсанар алтІуш хъанай. Вичиз адет хъанвайвал, Исади абуруз мад чирвилер гузвай. ² Иса синагъ ийиз кІанз, фарисейри* атана Адавай хабар къуна:

– Гъуълуъ паб рахкурун дуъз кар яни?

³ – Муса пайгъамбардин* Къанунда* вуч тІалабун кхъенва? – жаваб яз лагъана Ада.

⁴ – Муса пайгъамбарди* «тІалакъар ганвай чар кхъена чара хъухъ», – лагъана ихтияр ганай, – лагъана абуру.

⁵ – Ада а тІалабун куъ туъкъуъл рикІер акурла кхъейди я, – жаваб яз лагъана Исади. – ⁶ Дуънья халкъ ийидайла, Аллагъди итимни дишегъли арадал гъана. ⁷⁻⁸ Гъавиляй, вичин бубани диде туна, итимдикайни папакай къведай сад жеда. Абур къве чан ваъ, са чан жеда. ⁹ Гъа икІ, Аллагъди сад авурбур инсанди чара авун лазим туш.

¹⁰ КІвале Адан тилмизри* Адавай мадни а кардикай хабар къуна.

¹¹ – Ни вичин папахъ галаз чара хъана, масад гъайитІа, гъада зинавал* ийизва, – лагъана Исади.

¹² Паб вичин гъуълуъкай чара хъана, масадаз фейитІа, гъадани зинавал* ийизва.

Исади аялриз хийир-дуьа авун

¹³ Исади кап алтадун патал, Адан патав аялар гъиз хъана, амма тилмизри* абуруз туьгьметар ийизвай. ¹⁴ И кар акур Исади, хъел атана, лагъана:

– Аялар Зи патав атурай, куьне абуруз манийвал гумир, вучиз лагъайтІа Аллагъдин Пачагълугъ* гъахътинбурунди я. ¹⁵ За квез рикІивай лугъузва: Аллагъдин Пачагълугъ* ни аялди хъиз къабул тавуртІа, ам аниз акъатдач.

¹⁶ Аялар къужахда къуна, абурал кап алтадна, Ада абуруз хийир-дуьа авуна.

Девлетлу жегьил

¹⁷ Иса рекъиз экъечІдайла сада, чукурна атана, Адан вилик мет ягъна, Адавай хабар къуна:

– Хъсан Муаллим! Эбеди уьмуьрдин* иеси хъун патал, за вуч авун лазим я?

¹⁸ – Вуна Заз хъсанди вучиз лугъузва? – жаваб гана Исади. – Аллагъдилай гъейри садни хъсанди туш.

¹⁹ Ваз Аллагъдин тІалабунар чида: «Ягъна рекъимир, зинавал* ийимир, чуьнуьхмир, тапан шагъидвал ийимир, алцурармир, жуван диде-бубадин хатур-гъуьрмет хуьх».

²⁰ – Я Муаллим, за вири а тІалабунрал жуван жегьил чІавалай амал ийизва, – лагъана ада.

²¹ Жегьилдиз килигай Исадиз ам бегенмиш хъана.

– Ваз кимизвайди са кар я, – лагъана Исади, – алад, фена вахъ вуч аватІа, гъабур маса гана, кесибриз пай ая, гъа чІавуз вахъ цавара хазинаяр жеда. ГъакІ авурла, Захъ галаз ша.

²² И гафар ван хъайила, вич вичивай квахъна, жегьил пашмандаказ хъфена, вучиз лагъайтІа адахъ зурба девлет авай.

²³ Элкъвена килигна, Исади Вичин тилмизриз* лагъана:

– Девлет авайбуруз Аллагъдин Пачагълугъдиз* гъахъун акъван четин я хъи!

²⁴ И гафари Адан тилмизар* мягьтеларна. Амма Исади мад лагъана:

— Веледар! Аллагъдин Пачагълугъдиз* гъахъун акъван четин я! ²⁵ Девлетлудаз Аллагъдин Пачагълугъдиз* гъахъунилай деведиз рапунин хъубкъуьмдай экъечІун регъят я.

²⁶ Абуру мад мягьтел хъана.

— АкІ хъайила, бес нивай вич къутармишиз жеда? — хабар къуна абуру сад-садавай.

²⁷ Абуруз килигна, Исади лагъана:

— И кар инсанрилай ваъ, анжах са Аллагъдила алакъда, Аллагъдила алакъ тийидай затІни авайди туш.

²⁸ Гъа чІавуз Петруди Адаз лагъана:

— Ингъе, вири туна, чун Ви гуьгъуьна аваз атанва.

²⁹ — За квез рикІивай лугъузва, — лагъана Исади. — Зи ва Шад Хабардин* хатурдай вичин кІвалерилай, стхайрилай, вахарилай, дидедилай, бубадилай, аялрилай, мулкарилай гъил къачурбурукай ³⁰ и девирда, виш сефердилаини артух кІвалерни, стхаярни, вахарни, дидеярни, аяларни, мулкарни, чеб хурук кутурбурукай, гъалт тийидай садни амукъдач. Къведай девирдани абуруз эбеди уьмуьр* жеда.

³¹ Исятда вилик квай гзафбур къулухъ жеда, къулухъ галайбур — вилик.

Исади пуд лагъай сеферда Вич къиникъикай лугъун

³² Исани тилмизар* Ярусалимдиз фидай рекъе авайла, Иса абурукай хкатна вилик кваз физвай. И карди тилмизар* мягьтеларнавай, амайбурукни кичІевал кутунвай. Ада цІикъвед илчидиз* эверна, Вичин къилел къведай азаб-азиятрикай абуруз мад ахъайиз хъана:

³³ — Ингъе чун Ярусалимдиз физва, Инсандин Хва* хаинвилелди чІехи хахамринни* тавратдаррин* гъиле твада, абуруни Ам къиникъиз акъудна мажусийрин* гъиле хутада. ³⁴ Ам, ягъанатар авуна, гатана, тфуяр гана, рекъида. Пуд лагъай юкъуз Адал чан хкведа*.

Якъубанни Ягьядин тІалабун

³⁵ Гъанал Исадин патав Зебедеян рухваяр Якъубни* Ягья* атана.

— Муаллим, — лагъана абуру. — Вуна чи тІалабун кьилиз акъудна кІанзава чаз.

³⁶ — Квез За вуч авуна кІанзава? — хабар къуна Ада.

³⁷ — Вал баркалла атайла, чакай садаз Ви эрчІи патавай, муькуьдаз чапла патавай ацукъдай ихтияр це, — лагъана абуру.

³⁸ Амма Исади абуруз лагъана:

— Куьне тІалабзавайдакай квез хабар авач. За хъвазвай гъам-пияла квевай хъваз жедани? За эхай къван азабар квевай эхиз жедани?

³⁹ — Жеда, — жаваб гана абуру.

— За хъвазвай гъам-пияла куьнени хъвада, За эхай къван азабар куьнени эхда, ⁴⁰ амма Зи эрчІи ва чапла патаривай ацукъун — ам Завай ихтияр гуз жедай кІвалах туш, — лагъана Исади. — А чкаяр — низ кьисмет авунватІа, гъабурунбур я.

⁴¹ И гафарин ван хъайила, амай цІуд илчидиз* Якъубакайни* Ягьядикай* гзаф хъел атана.

⁴² Исади абур кІватІна, лагъана:

— Вири халкъарихъ абурал гуж гъалибна агъавал ийизвай вилик-къилик квай инсанар авайди, вири халкъарал гъахътин чІехи ксари гъакимвал тухузвайди квез чида. ⁴³ Амма куь арада акІ туш: куь арадай низ вилик-къилик жез кІанзаватІа, къуй ам куь къилел-кІвачел элкъуьрай. ⁴⁴ Куь арада низ сад лагъай чкадал жез кІанзаватІа, гъам виридаз лукІ хъун лазим я. ⁴⁵ Инсанидин Хвани* Вичиз масадбуру къуллугъ авун патал ваъ, Вич масадбуруз къуллугъ ийиз атанвайди я хъи. Ам Вичин чан гзафбурун гунагърилай гъил къахчун патал эцигиз атанвайди я.

Буьркьуь Бартимай сагъар хъувун

⁴⁶Ахпа абур Еригъандиз атана. Еригъандай Ам Вичин тилмизарни* са къадар инсанар галаз экъечІдайла, абур уз Тимаян буьркьуь хва Бартимай, це лугъуз, рекъин къерехда ацукънаваз акуна. ⁴⁷Назаретви Иса патавай фейиди чир хъайила, къекъверагди гъарайиз эгечІна:

— Я Иса! Заз регъим ая! Я Давуд* пачагъдин хва! ⁴⁸Гзаф-буру адаз липІ хъухъ лагъана, амма ада амайдалайни кІевиз гъарайна:

— Давуд* пачагъдин хва, заз регъим ая! ⁴⁹Исади, акъваз хъана, адаз Вичин патав эвериз туна.

— Къарагъ, викІегъ акъваз, — лагъана адаз анал алай-буру. — Ада ваз эверзава. ⁵⁰Вичин аба хтІунна гадарна, къудгъунна къарагъна, ам Исадин патав атана.

⁵¹— Ваз Завай вуч кІанзава? — хабар къуна Исади.

— Заз вилериз экв ахкуна кІанзава, я Муаллим, — лагъана буьркьуьда.

⁵²— Алад, ви иманди вун сагъарна, — лагъана Исади.

Адан вилериз гъасятда экв хтана, гъамни Исадин гуьгъуьна аваз гъа са рекъай фена.

Иса Ярусалимдиз атун

11 ¹Исани тилмизар* Зейтун пелен* ценерив гвай Бетфагдивни Бетандив агакъна. Ярусалим, лагъайтІа, лап мукъварив гвай. Исади Вичин тилмизрикай* къвед ракурна, ²абур уз лагъана:

— Куь вилик квай хуьруьз алад. Финни кумаз квез гъаятда кутІуннавай хам лам аквада, адал садрани инсан акъахайди туш. А лам ахъайна иниз гъваш. ³Квез «Куьне вуч ийизва?» лугъудай кас хъайитІа, куьне адаз икІ лагъ: «Ам Агъадиз герек я, Ада ам квев ахгакъарда».

⁴Абур фена. Агакъайла, къецихъай варарал кутІуннавай жегъил лам акуна. Абуру ам ахъайна.

⁵Анал акъвазнавай са бязибуру лагъана:

— Куьне вуч ийизва? Лам вучиз ахъайзава?

⁶Абуру Исади лагъайвал жаваб гана. АтІабуруни абуруз лам тухудай ихтияр гана.

⁷Абуру ламрал чпин пекер-парталар вегъена, ам Исадин патав гъана, ва Ам гъадал ацукъна. ⁸Гзафбуру чпин пекер хтІуниз, муькуьбуру тарарин хилер атІуз Исадин вилик рекъел экІягъиз хъана. ⁹Вилик квайбуруни къулухъ галайбуру гъарай къачуна лугъузвай:

– Гъасанна!¹ Реббидин* тІварцІелай Къвезвайдаз шукур хъурай! ¹⁰Чи бубайрин буба Давудан* гележег пачагъвиллиз шукур хъурай! Цавариз шукур хъурай!

¹¹Иса Ярусалимдиз гъахъна. Ам Аллагъдин КІвализ* фена. И патаз, а патаз вил ягъна, вахт гежди хъуниз килигна, Вичин цІикъвед илчини* галаз Бетандиз рекъе гъатна.

¹²Бетандай экъечІай пакагъан* юкъуз Адаз гишин хъана. ¹³Яргъалай Исадиз пешери къунвай инжилдин тар акуна. Адалай затІ жагъидатІа лугъуз фена. Атана килигайла, пешерилай гъейри Адаз затІни гъатнач, вучиз лагъайтІа инжилар кІватІдай вахт хъанвачир.

¹⁴Исади тарциз лагъана:

– Ви емишар уьмуьрлух мад садани туьхтІуьрай!
И гафарин ван Адан тилмизризни* хъанай.

Аллагъдин КІвалин гъаятдай алверчияр чукурун

¹⁵Исани тилмизар* Ярусалимдиз атана. Аллагъдин КІвалин* гъаятдиз гъахъайла, Иса ана авай алверзавайбурни муьштерияр чукуруиз эгечІна. Ада пул дегишарзавайбурунни лифер маса гузвайбурун куьсрияр ярхарна. ¹⁶Аллагъдин КІвалин* гъаятдай тІуз шейэр тухудай ихтияр Ада садазни гузвачир. ¹⁷Ада абуруз насигъат кваз лагъана:

– «Зи кІвализ вири халкъар патал дуьаяр ийидай кІвал лугъуда» лагъана Пак Каламда* кхъенвачни? Амма куьне ам къучийрин макандиз элкъуьрнава!

¹ 11:9 *Гъасанна* – чувуд чІалал «Гила къутармиш ая» лагъай чІал я.

¹⁸ И гафарин ван тавратдарризни* чІехи хахамриз* атана. Абур Ам тергдай са рекьихъ къекъвез хъана. Абуруз Адахъай кичІезвай, вучиз лагдайтІа халкъдиз Исадин чирвилери зурба таъсир ийизвай.

¹⁹ Няни хъайила, Ам тилмизрихъ* галаз шегъердай экъечІна хъфена.

Инжилдин къурай тар. Имандин къуват

²⁰ Экуьнахъ инжил таран патавай фидайла, абуруз ам михъиз къуранваз жагъана. ²¹ Исадин къаргъиш рикІел хтана, Петруди Исадиз лагъана:

— Муаллим! Килиг, Вуна агъ авур инжилдин тар къурана.

²² — Аллагъдихъ иман ийиз хъухъ, — жаваб гана Исади. — ²³ За квез рикІивай лугъузва: ни и пелез, рикІе шак тун тавуна, агъанваз «Къарагъ, жува жув гъуьлуьз вегъ» лагдайтІа, ада лагдай гафар къилиз акъатда.

²⁴ ГъакІ хъайила За квез лугъузва: дуьаяр ийидай чІавуз куьне са затІ тІалабиз хъайитІа, гъам квез гудайвили чІалахъ хъухъ, квез гунни ийида.

²⁵⁻²⁶ Квез са никай ятІани хъел аваз хъайитІа, дуьаяр ийизвай чІавуз а касдилай гъил къахчу, Цавараллай куь Бубадини* куь тахсиррилай гъил къахчуда.

Исадин ихтияр

²⁷ Исани тилмизар* мад Ярусалимдиз хтана. Иса Аллагъдин КІвале* къекъведайла, Адан патав чІехи хахамар*, тавратдарар*, агъсакъалар атана.

²⁸ — Вуна а крар гъикІ лагъана ийизва? — жузуна абуруз Адавай. — Абур ийидай ихтияр Ваз ни гана?

²⁹ — За квевайни са кардикай хабар къада, куьнени Заз жаваб це; ахпа Зани квез Заз ни ихтияр ганватІа лугъуда, — жаваб гана Исади.

³⁰ Ягъяди* инсанар абуруз чпиз кІан хъана циз гъахъзавайни*, я тахъайтІа, Аллагъдин къастуналди? Жаваб це Заз.

³¹ Абуру веревирдер авуна:

– Чна «Аллагъдин къастуналди» лагъайтIа, Ада хабар къада: «Бес куьн Ягъядихъ* вучиз агъунач?»

³² «Инсанриз кIан хъана» лугъуз жезвачир – халкъдихъай кичIе тир, вучиз лагъайтIа вири халкъди Ягъя* гъакъикъи пайгъамбар* яз гъисабзавай.

³³ Гъавиляй абуру Исадиз жаваб гана:

– Чаз чидач.

– Зани квез а крар, За ни ихтияр гана ийизватIа, лугъудач, – лагъана Исади.

Пис ципицIбандикай къиса

12 ¹ Исади Вичин патав атанвай чIехи хахамриз*, тавратдарриз* ва агъсакъалриз къисаяр мисал яз гъиз, суьгъбет ийиз эгечIна:

– Са инсанди ципицIлух кутуна, адалай пару чIугуна. Фур эгъуьнна, ципицIар шуткъурдай чка туькIуьрна, ципицIлухдал вил алаз хъун патал минарани эцигна. Ибур вири вичиз кIвалахиз къунвай ципицIбанрив вугана, вич сиягъатдиз фена. ² Вахт атайла, вичиз къвезвай пай къахчун патал, ада вичин нуькеррикай сад ципицIбанрин патав ракъурна. ³ ЦипицIбанрини ам къуна, хъсандиз гатана, затIни гвачиз рахкурна.

⁴ Ада аниз муькуь нуькер рекъе туна, гъадан къилни хана, беябур авуна чукурна.

⁵ Мад сад рахкурна, гъамни абуру ягъна къена. ГъакI гъар сеферда атай-атайди я гатадай, я рекъидай.

⁶ Эхирни ада «Зи хцикай абуруз регъуь жеда» лагъана, вичин рикI алай авай-авачир са хва гъаниз ракъурна.

⁷ Амма ципицIбанри чпи чпиз лагъана:

– Им варис я. Ша чна ам рекъин, адан ирсни чаз жеда.

⁸ Абуру ам ягъна къена, ципицIлухдай акъудна гадарна.

⁹ Гила ципицIлухдин иесиди вуч ийида? Ада атана ципицIбанар рекъида, ципицIлухни масабурун гъиле вугуда.

¹⁰ Куьне Пак Каламдай* ихътин гафар кIелначни бес: «УстIарри кваз такъуна гадарай къванцикай хандакIдин

пипле твадай кылин къван хъана. ¹¹ Бес им алапат туш-ни къван чаз аквазвайди».

¹² Къиса чпикай тирдан гъавурда акъур абуруз Иса къаз кІанзавай, амма халкъдихъай кичле хъана. Иса гъанал туна, чеб хъфена.

Пачагъдиз гудай харж

¹³ Иса гафунал къадай къаст аваз, Адан патав фарисей-рикайни* Гъирудан* терефдаррикай са бязибур ракъурна. ¹⁴ Абуру атана Адаз лагъана:

— Я Муаллим! Вун гъахъ гвай ва масадаз чин чуьхуьдай гафар талгъудай инсан тирди чаз чизва. Вуна, садазни гардан кІир тавуна, Аллагъдин рекъер гъакъикъидаказ къалурзава. Пачагъдиз харж гун дуьз кар жезвани-жезвачни? Чна ам гана кІанзавани, тагана?

¹⁵ Амма Ада, абурал къве чин алайди чир хъуниз килигна, лагъана:

— Куьне вучиз Зун синагъ ийизва? Зун килигун патал са динар гъваш.

¹⁶ Абуру ам гъана.

— Идал алай шикил ва кхъенвай тІвар нинди я? — лагъана Ада.

— Пачагъдинди я, — жаваб гана абуру.

¹⁷ — Пачагъдин пай — пачагъдиз це, Аллагъдин пай — Аллагъдиз, — лагъана Исади.

Абур Адан гафари мягътеларна.

Къейибурал чан хтун

¹⁸ Ахпа Исадин патав къейидалай къулухъ инсандал чан хкведач* лугъудай сакъаяр* атана.

¹⁹ — Я Муаллим! — хабар къуна абуру. — Мусади* чаз кхъенай: «Стхайрикай сад къена, аялар галачир паб амукъайтІа, къуй муькуь стхади адан паб къахчуна вичин стхадин тухум кухтурай».

²⁰ Ирид стха хъана: сад лагъай стха эвленмиш хъана, амма ам аялар тахъана къена. ²¹ Адан паб къвед лагъай

стхади къахчуна, аялар тахъана гьамни къена; пуд лагъай стхани гьакІ хъана. ²² А паб ирид стхадини къахчунай, амма садахъни аялар хъанач. Абурулай къулухъ пабни хкъена. ²³ Ам ирид стхадихъ галаз яшамиш хъуниз килигна, абурал чан хтайдалай* къулухъ а дишегъли ирид стхадикай гъи стхадин паб хъун лазим я?

²⁴ — Квез я Пак Калам*, я Аллагъдин къуват тийижир-виляй тушни куьн гьалатІ жезвайди? — жаваб гана Исади.

²⁵ Чан хтайла*, инсанрин арада я папар гъунар, я гъуьлуьз финар хъжедач. Абур цавараллай малаикар хъиз жеда.

²⁶ Къейибурал чан хтуникай* рахайтІа, бес куьне Таврат* кІелначни мегер? Цай къуна кузвай къакъвадин валарин юкъвай Аллагъди Мусадиз* ихътин гафар лугъузвай чка кІелначни: «Зун Ибрагъиманни*, Исакъанни*, Якъубан* Аллагъ я»? ²⁷ Аллагъ къейибурун ваъ, чан алайбурунди я. Куьн кІевелай гьалатІ жезва.

Къилин тІалабун

²⁸ Тавратдаррикай* сада, Исади сакъайриз* гъуьжетра хъсан жавабар гуз акуна, атана Адавай хабар къуна:

— Аллагъдин вири тІалабунрикай сифтегъанди гъим я?

²⁹ Исади адаз жаваб яз къилин тІалабун лагъана:

— «Яб це, Израил! Чи Ребби* Аллагъ я, Аллагъ сад я; ³⁰ жуван Ребби* Аллагъ рикІин вири сидкъидай, жуван вири руьгъдалди, жуван вири къатІунралди, жуван вири амандалди кІан хъухъ». Ингъе, сифтегъан тІалабун гъа им я!

³¹ Къвед лагъайди ихътинди я: «Жуваз, жув хъиз, жуван мукъув гвайдини кІан хъухъ». И къве тІалабун вирибурулайни важиблур я.

³² — Хъсан я, Муаллим! — лагъана тавратдарди*. — Вуна авайвал лагъана, Аллагъ сад я, Адалай гъейри масад авач. ³³ Гъам рикІин сидкъидай, вири къатІунралди, вири амандалди кІан хъун, жуваз жув хъиз, мукъув гвайдини кІан хъун Аллагъдиз акъуднавай вири къурбандрилайни* артух я.

³⁴ Ада акбуллу жавабар гуз акуна, Исади лагъана:
– Вун Аллагъдин Пачагълугъдиз* гъахъдайвал гъазур
хъанва.

Мад Адавай са куьникайни хабар къадай жуьрэт абур
ру хъувунач.

Месигъ Давуд пачагъдин Хва яни?

³⁵ Аллагъдин КІвалек* чирвилер гун давамариз, Исади
лугъуз хъана:

– Тавратдарри* Месигъдиз* Давуд* пачагъдин велед
я, вучиз лугъузвайди я? ³⁶ Пак Руьгъ* акатай Давуд* па-
чагъдин вичин мецелай алатнай: «Реббиди* зи Агъадиз
лагъанай: „Ви душманар За Ви кІвачерик вегъидалди Зи
эрчІи гъилив ацукъ“».

³⁷ Давуд* пачагъди Месигъдиз* Агъа лугъуз хъайила,
Ам адан Хва гъикІ жезвайди я?

Гзаф халкъди хуш аваз Адаз яб гузвай.

³⁸ Халкъдиз чирвилер гуз, Исади лугъузвай:

– Тавратдаррикай* яргъаз хъухъ! Абуруз яргъи пекер
алаз майданрал чеб къалуриз кІанзава, абурун рикІ
халкъди чпиз гъурмет къалурунал ала. ³⁹ Синагуграни*
межлисра абур вилик квай чкаяр къаз алахъда.

⁴⁰ Абуру, къве чин алайбуру хъиз, яргъалди дуьаярдай
амалар ийиз хендедайрин кІвал-югъ тІуьна куьтягъда.
Амма Аллагъдин патай абурув лап кІеви жаза агакъда.

Кесиб хендедадин садакъа

⁴¹ Иса, садакъадин пул вегъидай цуруникай авунвай
крчунин къаншарда ацукъна, халкъди гъаниз пул гъикІ
вегъизватІа, килигзавай. Девлет авай гзафбуру пул пара
вегъизвай. ⁴² Атай са кесиб хендедади, къапуниз мукъва
хъана, къве кепек вегъена.

⁴³ Исади, Вичин тилмизрин* фикир а дишегълидал
желбна, лагъана:

– За квез рикІивай лугъузва: и кесиб хендедади
амайбурулай гзаф пул вегъена, ⁴⁴ вирибуру чпихъ авай

артуханди вегъизвай, и дишегълиди, вичин кесибвизни килиг тавуна, вичихъ авай-авачир вири гана.

Гележегдикай Исадин чӀалар

13 ¹ Иса Аллагъдин КӀвалаяй* экъечӀдайла, Адан тилмизрикай* сада Адаз лагъана:

– Муаллим! Килиг садра! Гъихътин иер къванер, гъихътин иер дараматар ятӀа!

² – Вун и зурба дараматрал гъейран хъанвани? – лагъана Исади. – Абур вири барбатӀ жеда, къван къванцел аламукъдач.

³ Иса Зейтун пелел*, Аллагъдин КӀвалин* къаншарда ацукънавайла, Адахъ галаз къилди амукъай Петруди, Якъуба*, Ягъяди*, Андрея Адавай хабар къуна:

⁴ – Ам мус жедай кар я? Адакай виликамаз хабар гудай ишара* гъихътинди я?

⁵ Вичиз гайи суалдиз жаваб яз, Исади абуруз ихтилат ийиз гатӀунна:

– Мукъаят хъухъ, куьн алцуриз тахъурай! ⁶ Гзафбур, чеб Зун я лугъуз, чеб Зи тӀварцӀелай атанвайди я лугъуз, къведа. Гъадалди абуру гзаф инсанар алцурарда.

⁷ Мукъваривай ва я яргъарай дяве физвай ванер къвез хъайила, кичӀе жемир, абур жедай крар я, амма чир хъухъ хъи, им гъеле эхир туш. ⁸ Халкъ халкъдал къарагъда, пачагълугъни – пачагълугъдал, чка-чкайра залзалаяр жеда, каш гъатда. Им азаб-азиятрин эвел я.

⁹ Амма мукъаят хъухъ, инсанри синагугра* куь дуван аквада, чпин мискӀинра квез гатунар къада, Закай шагъидвал авун патал, куьн гъакимринни пачагърин вилик акъвазарда.

¹⁰ Амма эхир жедалди вилик эвелни-эвел кӀанзавайди вири халкъарин арада Шад Хабар* чукӀурун я.

¹¹ Куь дуван ийидалди виликамаз вуч лугъудатӀа фикирмир; дуванханада куь рикӀел вуч атайтӀа, гъам лагъ, куьз лагъайтӀа куь мецелай рахадайди куьн ваъ, Пак Руьгъ* жеда.

¹²Стхади стха, ажалдин кърмахра тун патал, маса гуда, бубадини – вичин веледар; веледарни диде-бубадиз акси экъечІда ва абур рекъида. ¹³Зи тІвар мецел хъуниз килигна, куьн вирибуруз такІан жеда; эхирдалди эхайди къутармиш жеда.

¹⁴Тахъана кІандай чкада авай чкІайвилини мурдарвал акурла, – кІелзавайда къатІунни авурай, – Ягъудиятда* авай къванбур вири, катна фена, дагълара чуьнуьх хъурай. ¹⁵Вуж къавал алаз хъайитІа, ам герек шей къачуз кІвализ гъахъ тавурай! ¹⁶Вуж чуьлда аваз хъайитІа, ам винелай алукуьдай вичин пекер къахчуз кІвализ хъфин тавурай! ¹⁷Гъа чІавуз руфунал заланбурузни хурухъ аялар галайбуруз гуж жеда!

¹⁸Гъахътин къада-балаяр галай йикъар хъуьтІуьз татурай лагъана дуьаяр ая. ¹⁹Аллагъди дуьнья халкъай йикъалай къенин йикъалди тахъай хътин ва идалай къулухъ тежедай хътин мусибат гъа йикъара инсанрин къилел къведа. ²⁰Реббиди* виликамаз гъа мусибатдин йикъар тІимил авуначиртІа, чан алай са затІни къутармиш жедачир. Амма Вичи хкъягнавайбурун, Вичин рикІ алайбурун хатурдай Ада а мусибатдин вахт куьруь авунва.

²¹Гъа чІавуз квез сада «Ингъе, им Месигъ* я», я тахъайтІа муькуьда «Ангъе, Ам Месигъ* я» лагъайтІа, куьн чІалахъ жемир. ²²Тапан месигъарни* тапан пайгъамбарар* гзаф акъатда. Абуру гъар жуьредин аламатар-керематар къалурда, алакъайтІа, гъатта Аллагъди хкъягнавайбуруни кваз алцуриз алахъда. ²³Амма куьн мукъаят хъухъ. Килиг гъа, За квез вири виликамаз лагъанва.

²⁴Ахпа и къада-балаяр алатайдалай къулухъ къведай йикъара рагъ мичІи жеда, вацрани экв хгудач. ²⁵Гъетер аватда, цавун къуватар юзада. ²⁶Гъа чІавуз Инсандин Хва* зурба къудратда ва баркаллувиле аваз циферин юкъва аваз къвез аквада. ²⁷Гъа вядеда Инсандин Хци*, дуьньядин и къиляй а къилиз Вичин малаикар ракъурна, Вичи хкъягнавайбур кІватІ хъийида.

²⁸ Инжилдин тар квез чешне хьурай: адан хилери тIурар гъана пеш ахъайиз хъайитIа, квез мукъвара гад алукъ-дайди чир жеда. ²⁹ За лугъузвайди кьилел къвез акурла, Инсандин Хва* куь раIарив агакънавайди квез чир хьухъ.

³⁰ За квез рикIивай лугъузва: гилан несил алатна фидалди и крар вири кьилиз акъатда.

³¹ Чилни цав алатна фида, амма Зи гафар алатна фидач.

³² Ам къведай я югъ, я сят садазни чидач, я цавараллай малаикриз, я Хциз. Ам анжах Бубадиз* чида. ³³ Килиг гъа, уях хьухъ, квезни а вахт чизвач!

³⁴ А чIав — кIвал-югъ туна, кIвалел элкъвезвайбурун хиве жавабдарвал туна, гъардал ийидай кар тапшурмишна, варарал алайдазни ксумир лагъана, сиягъатдиз феи инсан хьиз я. ³⁵ ГъакI хъайила, уях хьухъ. КIвалин иеси няниз ва я кьуланфериз, кIекер рахадайла ва я пакамахъ* — мус хкведатIа квез чизвач.

³⁶ Килиг гъа, ам хтайла, адаз куьн ксанваз такурай!

³⁷ За квез лугъузвайди амайбурузни лугъузва: уях хьухъ!

Иса Бетанда

14 ¹ Песах* ва ТIили фарин суварар* алукъдалди кве югъ амай. ЧIехи хахамарни* тавратдарар*, чпи Иса кьуна гьикI рекьидатIа лугъуз, са фендинихъ къекъвезвай.

² — Ам сувар юкбуз кьуна виже къведач, халкъдин арада наразивал гъатда, — лугъузввай абуру.

³ Иса Бетанда, жузам* азарди кьунвай Симунан кIвале суфрадихъ ацукънавайла, Адан патав атана са дишегълиди, хъенчIин къаб хана, гъада авай багъа атирар Адан кьилел илична. ⁴ Хъел атай са бязибуру чпи чпик лугъуз хъана:

— А атирар вучиз гъакI серфна вара-зара ийизва? ⁵ Ам пуд виш динардилаини¹ багъаз маса гана, а пул кесибрин арада пайиз жедай.

¹ 14:5 300 динар къазанмишун патал адетдин зегъметчиди 300 юкбуз кIвалахун лазим жезвай.

Абуру дишегълидиз туьгъметар ийиз хъана. ⁶Амма Исади лагъана:

— Ам секиндиз тур, куьн вучиз адал гъавалат хъанва? Ада Зун патал хъсанвал авуна. ⁷Кесибар гъамиша квехъ галаз амукъда, квевай абуруз гъар квез кІан хъайила хъсанвилер ийиз жеда, амма Зун квехъ гъамиша галамукъдач. ⁸А дишегълиди вичивай жедайвал авуна: Зал атирар илична, ада Зун сура динжарун патал гъазурна.

⁹За квез рикІивай лугъузва: Шад Хабардикай* вязер ийидай къван чкайра и дишегълиди авур хъсан кардикай рахаз жеда, ам инсанрин рикІерилай алатдач.

Ягъуда Иса маса гун

¹⁰Исадин цІикъвед илчидикай* сад тир Ягъуд* Искаррият, Иса маса гуз кІанз, чІехи хахамрин* патав фена.

¹¹Адан къаст чир хъайила, хахамриз* хвеша хъана ва абуру а кардай адаз пул гун хиве къуна. Ягъуд*, Иса гъикІа маса гудатІа лугъуз, са къулай вахтунихъ къекъвез хъана.

Песах суварин тІуьн

¹²ТІили фарин суварин* сад лагъай юкъуз, адет тирвал, тукІвадай Песахдин* кІел къурбанддиз* акъудна гъазур хъайила, тилмизри* Исадиз лагъана:

— Ваз Песах* суварин суфрадихъ гъина ацукъиз кІанзава? Чна фена тІуьн гъазурда.

¹³Исади Вичин тилмизрикай* къвед рекъе твадайла абуруз лагъана:

— Куьн шегъердиз алад. Квел ана цив ацІай квар гвай са инсан гъалтда; куьн адан гуьгъуьна аваз алад. ¹⁴Ам гъи кІвализ гъахъайтІа, гъадан иесидиз «Муаллимди Вичин тилмизрихъ* галаз санал Песах* суварин суфра авай кІвал гъина ава лугъуз хабар къазва», — лагъ. ¹⁵Ада квез вини гъавада авай дуьзмишнавай чІехи тавдин кІвал къалурда. Гъана чаз Песахдин* тІуьн гъазура.

¹⁶Адан тилмизар* фена шегъердиз акъатна. Абуруз Исади лагъайвал жагъана. Абуру гъана Песахдин* тІуьн гъазурна.

¹⁷ Няни хъайила, Ам цІикъвед илчини* галаз атана.

¹⁸ Суфрадихъ ацукъна фу незвайла, Исади лагъана:

— За квез рикІивай лугъузва: Захъ галаз санал фу незвай квекай сада Зун хаинвилелди маса гуда.

¹⁹ Абур пашман хъана.

— Зун яз тахъуй? — са-сада хабар къуна Адавай.

²⁰ — Ам Захъ галаз фу кягъиз незвай цІикъвед касдикай сад я, — лагъана Исади.

²¹ Инсандин Хци* Вичин уьмуьр Пак Каламда* кхъенвайвал тухузва, амма Инсандин Хва* маса гудайдан кылел къведайди маса гуж я! А касдиз дуьньядал атаначиртІа гена хъсан тир.

²² Абур тІуьник квайла, Исади фу къачуна, хийир-дуьа ийиз-ийиз, ам тике-тике авуна, тилмизриз* пайна.

— Ма, къачу, им Зи беден я! — лагъана Ада.

²³ Ахпа Ада сукІра къачуна, хийир-дуьа авуна, ам абуров вугана. Вирида анай хъвана.

²⁴ — Им зи иви я, — лагъана Исади. — Ам, гзафбур къутармиш хъун патал ва Аллагъдинни инсанрин ЦІийи Икърар* арадал гъун патал, авахъда. ²⁵ За квез рикІивай лугъузва: къенин йикъалай эгечІна За мад чехир — ципи-цІрин миже хъвадач. ЦІийи чехир За анжах Аллагъдин Пачагълугъда* хъвада.

Ягъудан темен

²⁶ Шукурдин манияр ягъна, Исани тилмизар* Зейтун пелел* экъечІна. ²⁷ Ана Исади тилмизриз* лагъана:

— Къе йифиз куьн садни Зи иман гваз амукъдач. Пак Каламда* кхъенвай «За Чубан ягъна къейила, лапагар гъар сад санихъ чкІида» лугъудай гафар Зи кылел къведа.

²⁸ Зал чан хтайла*, Зун квелайни вилик Галилейдиз* атана акъатда.

²⁹ Петруди Адаз лагъана:

— Амайбур Ви иман гвачиз амукъайтІани, зун Ви имандал аламукъда.

³⁰ – За ваз рикІивай лугъузва, – жаваб гана Исади, – кѣе йифиз кІекре кѣведра гъарайдалди вуна Закай пудра кѣил кѣакъудда. ³¹Амма Петруди рикІивай лугъуз хъана:

– Зун Вахъ галаз санал рекъидай чкадал атайтІани, Вакай за са чІавузни кѣил кѣакъуддач.

Гъа ихътин гафар амай тилмизрини* лагъанай.

³²Ахпа абур Гетсеман лугъудай чкадиз атана.

– За дуьаяр ийидалди куьн инал хъухъ, – лагъана Исади Вичин тилмизриз*. ³³Ада Вичихъ галаз Петру, Якъуб* ва Ягъя* тухвана. Гъана Адак кичІевални дарихвал акатна.

³⁴– Зи рикІ ажалдин тІалди незва, куьн, ксун тавуна, инал хъухъ, – лагъана Ада тилмизриз*.

³⁵Са тІимил анихъ фена, Исади, чинихъди ярх хъана, мумкин кар ятІа, а пис чІав Вичелай алатрай лугъуз, дуьаяр авуна.

³⁶– Абба*! Буба* чан! – лугъуз хъана Ада. – Валай алакь тийидай кар авач; и гъам-пияла Зав хъваз тамир; ятІани, Заз кІандайвал ваъ, Ваз кІандайвал хъурай.

³⁷Элкъвена хтайла, Адаз тилмизар* ахварал фенваз акуна.

– Я Симун! – лагъана Ада Петрудиз. – Вун ксанвани? Вавай са сятда уяхдиз акъвазиз хъаначни?

³⁸Уях хъухъ, синагъра таб гуз хъурай лугъуз, дуьаяр ая, руьгъдиз кІан хъайитІани, беден зайиф яз амукъда.

³⁹Мад къерех хъана, виликдай лагъай гафар тикрар хъийиз, дуьаяр авуна.

⁴⁰Ам хтайла, Адаз абур мад ксанваз жагъана. Абур юргъун хъана, вилер чеб-чпелай ахвариз физвай. Абур вуч жаваб гудатІа чин тийиз амай.

⁴¹Пуд лагъай сеферда атана, Ада абуруз лагъана:

– Куьн мад ксана амани? Ял ягъзавани? Бес я! Вахт атана агакънава. Ингъе, Инсандин Хва* гунагъкаррин гъиле гъатзава. ⁴²Къарагъ, ша: ангъе, Зун маса гузвайди мукъва хъанва.

⁴³ Гаф сиве амаз, Адан цІикъвед илчидикай* сад тир Ягбуд* атана акъатна. Адахъ чІехи хахамри*, тавратдарри* ва агъсакъалри ракъурнавай гзаф инсанар галай. Абурув турарни вагърамар гвай. ⁴⁴ Хаинди вичихъ галайбур Иса маса гунин ишарадин* гъавурда туна:

– Низ за салам гана темен гайитІа, Ам Гъам жеда. Ве-
гъена, Ам яхъ. Килиг, Ам тухудайла, Адалай вил алудиз
тахъуй, мукъаят хъухъ.

⁴⁵ Атанмазни Ягбуда*, Исадиз мукъва хъана, «Муаллим!»
лагъана, Адаз темен гана. ⁴⁶ Гъа инал Ягбудахъ* галайбуру
вегъена Иса къуна. ⁴⁷ Амма Исадихъ галайбурукай сада
вичин тур акъудна, къилин хахамдин* са лукІ ягъна,
адан яб атІана.

⁴⁸ И чІавуз Исадини атанвайбуруз лагъана:

– Зун къун патал, къун, къачагъ къаз фидайвал, турар-
ни вагърамар гваз атанва хъи? ⁴⁹ Зун гъар юкъуз чирвилер
гуз квехъ галаз санал Аллагъдин КІвале* жедай, амма
ана къуне Зак къгъзавачир. Гила къуй Пак Каламда*
къхъенвайди Зи къилел атурай!

⁵⁰ Гъа вахтунда вири тилмизар*, Ам гъанал туна, кат-
на. ⁵¹ КъецІил жендекдал шаршав алчуднавай са жегъил
Исадин гуьгъуьна аваз физвай. Инсанри ам вегъена
къуна. ⁵² Амма ам хъуткъунна, абурун гъиле шаршавни
туна, къецІила катна.

Исадик тахсирар кутун

⁵³ Иса къилин хахамдин* патав гъана. Анал чІехи
хахамар*, тавратдарар* ва агъсакъалар вири кІватІ
хъанвай.

⁵⁴ Петру яргъалай хъиз абурун гуьгъуьна аваз, къи-
лин хахамдин* гъаятдиз къван атана; гъана ада, цІун
патав къуллугъчийрин арада ацукъна, вичиз чим
акъудзавай.

⁵⁵ ЧІехи хахамарни* вири Меслягъат*, Иса къиникъиз
акъудун патал, Адаз акси делилрихъ къекъвезвай, амма
абуруз Адак кутадай тахсирар жагъизвачир.

⁵⁶ Гзафбуру Адаз акси тапан шагьидвилер ийизвай, амма абур сад садахъ галаз кьан тийидайбур тир. ⁵⁷ Са бязибуру, къарагъиз, ихътин тапан делилар гъизвай:

⁵⁸ – Чаз Ада «Инсандин гъилералди эцигнавай и Аллагдадин КІвал* чІурна, пуд йикъалай За инсандин гъилгалукъ тавур масад эхцигда», – лугъуз ван хъана.

⁵⁹ Гъатта икІ лугъузвайбурун гафарни сад садав кьунвайбур тушир.

⁶⁰ Ахпа кьилин хахам* юкьвал атана.

– Вучиз вун чуькьни тавуна акъвазнава? – хабар кьуна ада Исадивай. – Ваз лугъудай гаф авачни? Абур Ваз акси яз экъечІзава эхир!

⁶¹ Амма Ада сивяй са гафни акъуднач.

– Шукур хъайи Аллагдадин Хва* Месигъ* Вун яни? – мад хабар кьуна кьилин хахамди*.

⁶² – Зун я, – жаваб гана Исади. – Инсандин Хва* цаваллай цифераллаз, шукур хъайи Къудратлудан эрчІи патавай ацукънаваз квез аквада.

⁶³ Инал кьилин хахамди* вичел алай пекер къазунна.

– Мад чаз шагьидар герек яни кьван? – лагъана ада. – ⁶⁴ Адан аси* ихтилатар квез ван хъана. Куь фикир гъихътинди я?

Абуру вирида Ам кьиникъиз акъуддай чкадал атанва лагъана.

⁶⁵ Са бязибуру Адан чиниз тфуяр вегъена, Адан вилер кутІуниз, чин ягъиз, Адавай «Ягъайди вуж я, пайгъамбар*?» лугъуз хабар къазвай. Къилел-кІвачел элкъведайбуруни Адан чиниз лапІашар вегъизвай.

Петруди кьил къакъудун

⁶⁶ Гъа чІавуз Петру гъаятда авай. Адан патав кьилин хахамдин* къаравушрикай сад атана, ⁶⁷ цІун патав вичиз чим акъудзавай Петру акуна, адаз килигна, лагъана:

– Назаретви Исадихъ галаз вунни авай.

⁶⁸ Амма Петруди Исадикай кьил къакъудна.

– Абур заз чидай крар туш, я вуна вуч лугъузватІани зун гъавурда гъатзавач, – лагъана ада.

Ам экъечІна вилик квай гъаятдиз фена. И арада кІекре гъарайна.

⁶⁹Ам мад садра ахкур гъа къаравушди инал акъвазнавай-буруз «Имни гъабурукай я» лагъана. ⁷⁰Ада мад Исадикай кьил къакъудна. Са герендилай анал акъвазнавайбуру Петрудиз мад хълагъна:

– Якъин вун гъабурукай я; вун Галилейдай* я.

⁷¹– Куъне лугъузвай Инсан заз чидайди туш, – кьин кьуна ада.

⁷²И чІавуз кІекре къвед лагъай сеферда гъарайна. Петрудин рикІел вичиз Исади лагъай гафар хтана: «КІекре къведра гъарайдалди вуна Закай пудра кьил къакъудда». Петру шехъиз эгечІна.

Иса Пилатан вилик

15 ¹Экуънахъ тадиз чІехи хахамри* агъсакъалрихъни тавратдаррихъ* ва Меслягъатда* авай вирибурухъ галаз меслятар авуна. Абуру Иса кутІунна, тухвана Пилатан* гъиле туна.

²Пилата* Адавай хабар кьуна:

– Вун Чувудрин* Пачагъ яни?

– Вуна икІ я лугъузва, – жаваб гана Исади.

³ЧІехи хахамри* Адак гзаф тахсирар кутуна. ⁴Пилата* Адавай мад хабар кьуна:

– Ваз лугъудай гаф авачни? Вак кутазвай къван тахсирар Ваз аквазвачни?

⁵Амма Исади и гафаризни жаваб тагайвиляй Пилат* пара мягътел хъана.

⁶Гъар Песах* суварин юкъуз халкъди тІвар къур дустагдавайбурукай сад Пилата* ахъайдай адет тир. ⁷Гъа чІавуз, гъулгъула гъатай вахтунда инсанар кьиниз килигна, Барабба ва са къадар маса ксар дустагда тунвай. ⁸Халкъди, кІватІ хъана, и сефердани Пилатавай* ада гъар сувариз ийизвай кар кьиле тухун тІалабзавай.

⁹ – Квез кІандатІа, Чувудрин* Пачагъ ахъайдани? – жаваб гана Пилата*. ¹⁰ (Пилатаз* чІехи хахамри* Иса чпин пехилвиляй вичин гъиле тунвайди чизвай.)

¹¹ Амма чІехи хахамри*, Исадилай Барабба ахъаюн хъсан я лугъуз, халкъдик футфа кутазвай.

¹² – Куъне «Чувудрин* Пачагъ я» лугъузвайдаз за вуч авуна кІанзава? – мад лагъана Пилата* халкъдиз.

¹³ – Хашуниз ягъ* Ам! – гъарайна абуру.

¹⁴ – Ада вуч пис кар авуна къван? – лагъана Пилата*. Амма халкъди амайдалайни кІевиз гъараяр авуна: – Хашуниз ягъ* Ам!

¹⁵ Халкъдиз кІандайвал хъун патал, Пилата* Барабба ахъайна. Исани, къамчидалди гатана, хашуниз ягъ* лагъана эмирна.

Къакъвадин таж

¹⁶ Аскерри Иса гъукумдардин кІвалерин гъаятдин къенез тухвана, гъана вири аскерар кІватІна. ¹⁷ Абуру Адал яру пекер алукІна, къилелни цацарин таж эцигна. ¹⁸ Гъанлай абуру Адакай ягъанатар ийиз хъана:

– Чувудрин* Пачагъ сагъ хъурай! ¹⁹ Абуру лашунал Адан къил гатазвай, тфуяр гузвай, метІерал акъвазиз ягъанатдалди Адаз икрам ийизвай.

Иса хашуниз ягъун

²⁰ Адакай ягъанатар авуна куътягъ хъайидалай къулухъ, Исадилай яру пекер хтІунна, Адал Вичин парталар алу-кІна. Гъанлай Ам хашуниз ягъиз* тухвана.

²¹ НикІяй шегъердиз хквезвай Киринейви Симун лугъудай са касдив, Искендеранни Руфан бубадив, Исадин хаш тухуз туна. ²² Ам Галгут, яни «Генгеш» лугъудай чкадал гъана. ²³ Адаз тиряк квай набататдин миже какадарнавай чехир гуз алахъна, амма Ада ам хъванач. ²⁴ Иса хашуниз ягъайдалай* къулухъ, Ам хашунал алаз хкажайбуру Адан пекер чип вегъиз чпин арада пайиз хъана.

²⁵ Ам экуьнин сятдин кІуьдриз хьиз* хашуниз ягънай*.
²⁶ Тахсиркарвилер къалурдай къулунал «Чувудрин* Пачагъ» кхъена, Адан къилихъ ягъна. ²⁷⁻²⁸ Адахъ галаз санал къилдин хашариз къве къучини ягънай: сад Адан эрчІи, муькуьдини — чапла патавай.

²⁹ Патавай физвайбуру, Адакай чІурукІа рахаз, чпин къилер юзуриз лугъуз хъана:

— Эй, Аллагъдин КІвал* чукІурна пуд йикъан къене эхциг хьийидаиди! ³⁰ Жува Жув къутармиша! Хашунилай эвичІ!

³¹ Гъа и жуьреда чІехи хахамрини* тавратдарри* рахшанд кваз чпи чпиз лугъузвай:

— Масадбур Ада къутармишдай*, гила Вичивай Вич къутармишиз жезвач! ³² И Месигъ*, Чувудрин* Пачагъ, жедатІа, хашунилай гила эвичІрай. ЭвичІна акуртІа, Ам Месигъ* тирвилин чун чІалахъ жеда!

Адахъ галаз санал хашуниз ягънавайбуруни* Адаз экъуьгъзавай.

Исадин кьиникъ

³³ Нисинрихъ вири чилел мичІ акъалтна, сятдин пудралди* гъакІ амаз хъана. ³⁴ Сятдин пудаз хьиз* Исадай гъарай акъатна:

— Элаи, Элаи! Лема сабахтани? (Яни: «Я Аллагъ! Я Аллагъ! Вуна Зун вучиз туна?»)

³⁵ Адан ван атай гъанал алай са бязибуру лагъана:

— Килиг садра, Ада Ильяс пайгъамбардиз* эверзава.

³⁶ Абурукай сада, чукурна фена, цуру чехирдай къежирнавай мантар, лашунин кІвенкІвел акъалжна, Исадин сивихъ тухвана, лагъана:

— Акъваз кван, Ам анлай элягъиз Ильяс* къведатІа килигин чун.

³⁷ Исадай мад кІевиз гъарай акъатна. Гъа инал Ада чан гана. ³⁸ Аллагъдин КІвале* авай пердени виняй агъуз пад хъана.

³⁹ Са юзбаши къаншарда акъвазнавай. Исадин чан а жуьреда хкатайди акурла, ада лагъана:

— И Инсан рикІивайни Аллагъдин Хва* тир.

⁴⁰ Анал яргъал акъвазна килигзавай дишегълиярни алай. Абурун арада Маждалви Майрам, гъвечи И Якъубанни* Юсидин диде Майрам ва Саламат авай. ⁴¹ Абур, Иса Галилейда* авай вахтунда, Адан гуьгъуьна гъатна, Адаз къуллугъ авурбур тир. Абурулай гъейри Адан гуьгъуьна аваз Ярусалимдиз атанвай маса дишегълиярни гзаф авай.

Иса кучукун

⁴² Няни хъанвай, суварин вилик квай жуьмядин югъ тир, яни киш йикъан*, Песах* суварин вилик квай югъ.

⁴³ Ариматейдай тир, вични Аллагъди пачагъвал ийидай вахтунал вил алай, Меслегъатдин векил, гъуьрметлу ксарикай сад тир Юсуфа* Пилатан* патав фин къетІна. Ада фена Пилатавай* Исадин мейит вичив вахгун тІалабна.

⁴⁴ Иса къена лагъана ван хъайила, Пилат* мягътел хъана. Аскеррин къилевайдаз эверна.

— Ам фадлай къенани? — хабар къуна ада.

⁴⁵ Аскеррин къилевайдан жаваб чир хъайила, Пилата* Юсуфаз* мейит къахчудай ихтияр гана. ⁴⁶ Адани мейит хашунилай элягъна, кафан маса къачуна, Исадал алчудна, Ам чархук атІанвай сура кучукна. Сурун къветІен сивихъни къван агулдна.

⁴⁷ Маждалви Майрамани Юсидин диде Майрама Исадин мейит эцигнавай чка рикІел хвена.

Исадал чан хтун

16 ¹ Киш югъ* алатайдалай къулухъ Маждалви Майрама, Якъубан* диде Майрама ва Саламата, фена, Исадал хъичирун патал, атирдин ни галай гъерияр къачуна. ² Экуьнахъ лап фад, рагъ экъечІзавайла, гъафтедин сад лагъай юкъуз¹, абур Иса эцигнавай сурун патав атана.

¹ 16:2 Чувудри гъафтедин сад лагъай югъ гъяд яз гъисабзава.

³ «КъветІин сивив агулдनावай къван чаз ни алудда?» лугъуз, абур чеб чпихъ галаз рахазвай.

⁴ Килигайла, абуруз къван сивихъай гелягънаваз жагъана. Къванни зурбади тир.

⁵ Суруз гъахъайла, абуруз яргъи лацу пекер алаз эрчІи пата ацукънавай жегъил гада акуна. Абуруз гзаф кичІе хъана.

⁶ — КичІе жемир, — лагъана гадади абуруз, — куьн хашуниз ягънавай* Назаретви Исадихъ къекъвезвани? Адал чан хтанва*, Ам ина амач. Ингъе Ам эцигай чкани.

⁷ Алад, фена, Исади Вич Галилейдиз* абурулай вилик акъатда лагъана хиве къурвал жедайвиликай Адан тилмизризни* Петрудиз хабар це. Абуруз Ам гъана аквада.

⁸ Дишегълияр къветІяй экъечІна, чукурна фена. Абурук кичІевилин зурзун акатнавай. Чпиз акурдакай абурувай кичІела садазни лугъуз жезвачир.

Чан хтанвай Иса

⁹ Экуьнахъ фадамаз, гъафтедин сад лагъай юкъуз, чан хтай* Иса сифтени-сифте Маждалви Майраман вилик атана акъатна. Исади адакай ирид жин* хкудна. ¹⁰ Адани, фена, шез хъукъван тийизвай Исадин тилмизриз* хабар гана. ¹¹ Амма абур чан хтай* Иса Майрамаз акуна лугъудай гафарин чІалахъ хъанач.

¹² Адалай къулухъ абур Ярусалимдай экъечІна хъфидайла, абурукай къведан вилик маса къаматда аваз Иса пайда хъана. ¹³ Хтайла, абуруни амайбуруз хабарна, амма гъабурун чІалахъни хъанач.

¹⁴ Эхирни садра фу нез суфрадихъ ацукънавай цІусад тилмиздин* вилик Иса атана акъатна. Абур чІалахъ тахъайди ва абурун рикІерин буъркъуьвал чизвай Ада абуруз туьгъметарна, вучиз лагъайтІа абур Ам чан хтанваз* акурбурун чІалахъ хъаначир.

¹⁵ — Дуйня тирвал алад ва Шад Хабардикай* чан алай къван виридаз муштулухар це, — лагъана Ада абуруз.

¹⁶ – Вуж Зи имандал атана циз гъахъайтІа*, гъам къутармишни жеда; нив иман тахъайтІа, адан кар аквада.

¹⁷ Иман гвайбурун лишанар ихътинбур жеда: абуру Зи тІварцІелай жинерар* хкудда, абур цІийи чІаларалди рахада; ¹⁸ абуру гъуълягъар гъиле къада, агъу хъвайитІа, абуруз затІни жедач; азарлубурулай гъил эцигайла*, абур сагъ хъжеда.

¹⁹ Гъа икІ тилмизрихъ* галаз Вичин суьгъбет куьтягъ хъайи Ребби* Иса, цавариз хкаж хъана, Аллагъдин эрчІи патавай ацукъна.

²⁰ Анай хъфена, тилмизар* виринра Шад Хабардикай* муштулухар гуз къекъвена. Реббиди*, лагъайтІа, абуруз куьмек гузвай: Вичин патай аламатар ракъуриз, Ада абурун гафарин дуьзвал тестикъ ийизвай.